

Č.j. S 145/02-4304/02

V Brně dne 10. prosince 2002

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 145/02, zahájeném dne 8. července 2002 podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), v platném znění, a § 15 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v souladu s § 21 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, na návrh účastníka řízení, jímž je společnost ČEZ, a.s., se sídlem Duhová 2/1444, Praha 4, IČ: 45274649, zastoupená prof. JUDr. Miroslavem Bělinou, advokátem, na základě plné moci, ve věci povolení spojení soutěžitelů ve smyslu § 12 a násl. zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, vydává toto

r o z h o d n u t í:

I. Spojení soutěžitelů ČEZ, a.s., se sídlem Duhová 2/1444, Praha 4, IČ: 45274649, na straně jedné, a Středočeská energetická, a.s., se sídlem Vinohradská 325/8, Praha 2, IČ: 60193140, Východočeská energetika, a.s., se sídlem Sladkovského 215, Hradec Králové, IČ: 60108720, Severočeská energetika, a.s., se sídlem Teplická 874/8, Děčín, IČ: 49903179, Západočeská energetika, a.s., se sídlem Guldenerova 19, Plzeň, IČ: 49790463, a Severomoravská energetika, a.s., se sídlem 28. října 152, Ostrava, IČ: 47675691, na straně druhé, ke kterým dochází podle § 12 odst. 3 písm. a) zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, na základě smlouvy o koupi akcií, uzavřené dne 28. června 2002 mezi Fondem národního majetku České republiky, se sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2, IČ: 41692918 jako prodávajícím, a ČEZ, a.s., se sídlem Duhová 2/1444, Praha 4, IČ: 45274649, jako kupujícím, v jejímž důsledku kupující získá akcie představující 58,30 %

základního kapitálu společnosti Středočeská energetická, a.s., akcie představující 49,62 % základního kapitálu společnosti Východočeská energetika, a.s., akcie představující 48,05 % základního kapitálu společnosti Severočeská energetika, a.s., akcie představující 48,28 % základního kapitálu společnosti Západočeská energetika, a.s. a akcie představující 48,66 % základního kapitálu společnosti Severomoravská energetika, a.s., a na základě smlouvy o koupi akcií, uzavřené dne 23. července 2002 mezi Českou konsolidační agenturou, se sídlem Praha 7, Janovského 438/2, IČ: 70109966, jako prodávajícím, a společností ČEZ, a.s., jako kupujícím, v jejímž důsledku kupující získá 31 754 akcií společnosti Západočeská energetika, a.s., které podle této smlouvy představují přibližně 1,98% podíl na základním kapitálu, a tím získá i možnost tyto společnosti přímo kontrolovat, se podle § 16 odst. 4 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve spojení s § 17 odst. 3 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže,

p o v o l u j í

s následujícími podmínkami ve prospěch zachování účinné soutěže:

- 1. Účastník řízení je povinen do [...obchodní tajemství...] od právní moci tohoto rozhodnutí převést akcie představující 34 % základního kapitálu společnosti ČEPS, a.s., se sídlem Elektrárenská 774/2, Praha 10, IČ: 25702556, státem kontrolovanému subjektu, který v době od vydání tohoto rozhodnutí do dne uskutečnění takového převodu nebude působit sám ani prostřednictvím osob jím kontrolovaných v elektroenergetickém sektoru s výjimkou provozování přenosové soustavy a ve kterém nebude mít účastník řízení v době od vydání tohoto rozhodnutí do dne uskutečnění takového převodu žádný akciový, obchodní či jiný obdobný podíl; akciemi představujícími 34 % základního kapitálu společnosti ČEPS, a.s. se rozumí 60 709 493 kmenových akcií společnosti ČEPS, a.s., jež zůstanou ve vlastnictví účastníka řízení po vypořádání úplatného převodu 91 064 240 kmenových akcií společnosti ČEPS, a.s. na společnost OSINEK, a.s., se sídlem Ruská 56, č.p. 397, Ostrava – Vítkovice, a úplatného převodu 26 783 600 kmenových akcií společnosti ČEPS, a.s. na Ministerstvo práce a sociálních věcí, ke kterým má dojít v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 6. května 2002 č. 477, o privatizaci majetkové účasti státu na podnikání regionálních elektroenergetických distribučních společností, a usnesením vlády České republiky ze dne 12. června 2002 č. 628, o změně usnesení vlády z 6. května 2002 č. 477, o privatizaci majetkové účasti státu na podnikání regionálních elektroenergetických distribučních společností; pro účely této podmínky se Fond národního majetku České republiky, se sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2, IČ: 41692918, považuje za státem kontrolovaný subjekt; převod podle tohoto bodu podléhá předchozímu souhlasu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.**
- 2. Účastník řízení je povinen do [...obchodní tajemství...] od právní moci tohoto rozhodnutí převést veškeré jím vlastněné akcie společností Pražská energetika, a.s., se sídlem Na Hroudě 1492/4, Praha 10, IČ: 60193913; Jihočeská energetika, a.s., se sídlem Lannova 16, České Budějovice, IČ: 60826819; a Jihomoravská energetika, a.s., se sídlem Lidická 36, Brno, IČ: 49970194, subjektu, který v době od vydání tohoto rozhodnutí do dne uskutečnění takového převodu nebude osobou kontrolovanou účastníkem řízení, osobou, v níž by měl účastník řízení jakýkoliv akciový, obchodní či jiný obdobný podíl, osobou kontrolující účastníka řízení**

s výjimkou státu, osobou, v níž by měla jakýkoliv akciový, obchodní či jiný obdobný podíl osoba kontrolující účastníka řízení s výjimkou státu, ani osobou, která by byla kontrolována stejnou osobou jako účastník řízení s výjimkou státu; veškerými akciemi vlastněnými účastníkem řízení se rozumí též akcie společností Pražská energetika, a.s., se sídlem Na Hroudě 1492/4, Praha 10, IČ: 60193913; Jihočeská energetika, a.s., se sídlem Lannova 16, České Budějovice, IČ: 60826819; a Jihomoravská energetika, a.s., se sídlem Lidická 36, Brno, IČ: 49970194, které mají být na účastníka řízení převedeny na základě smlouvy o koupi akcií uzavřené dne 28.6.2002 mezi Fondem národního majetku České republiky, se sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2, IČ: 41692918, jako prodávajícím, a účastníkem řízení, jako kupujícím; převod podle tohoto bodu podléhá předchozímu souhlasu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

3. Účastník řízení je povinen do [...obchodní tajemství...] od právní moci tohoto rozhodnutí převést veškeré jím vlastněné akcie jedné z regionálních elektroenergetických distribučních společností, nad nimiž má na základě posuzovaného spojení získat možnost kontroly, subjektu, který v době od vydání tohoto rozhodnutí do dne uskutečnění takového převodu nebude osobou kontrolovanou účastníkem řízení, osobou, v níž by měl účastník řízení jakýkoliv akciový, obchodní či jiný obdobný podíl, osobou kontrolující účastníka řízení s výjimkou státu, osobou, v níž by měla jakýkoliv akciový, obchodní či jiný obdobný podíl osoba kontrolující účastníka řízení s výjimkou státu, ani osobou, která by byla kontrolována stejnou osobou jako účastník řízení s výjimkou státu, a který prokáže schopnost udržet a rozvíjet činnost příslušné regionální elektroenergetické distribuční společnosti; veškerými účastníkem řízení vlastněnými akciemi jedné z regionálních elektroenergetických distribučních společností se rozumí též akcie této společnosti, které mají být na účastníka řízení převedeny na základě smlouvy o koupi akcií uzavřené dne 28.6.2002 mezi Fondem národního majetku České republiky, se sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2, IČ: 41692918, jako prodávajícím, a účastníkem řízení, jako kupujícím, a na základě smlouvy o koupi akcií uzavřené dne 23.7.2002 mezi Českou konsolidační agenturou, se sídlem Praha 7, Janovského 438/2, IČ: 70109966, jakožto prodávajícím, a účastníkem řízení, jakožto kupujícím; převod podle tohoto bodu podléhá předchozímu souhlasu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

II. Získání akcií představujících 34,0 % základního kapitálu společnosti Pražská energetika, a.s., se sídlem Na Hroudě 1492/4, Praha 10, IČ: 60193913, akcií představující 34,0 % základního kapitálu společnosti Jihočeská energetika, a.s., se sídlem Lannova 16, České Budějovice, IČ: 60826819, a akcií představující 33,4 % základního kapitálu společnosti Jihomoravská energetika, a.s., se sídlem Lidická 36, Brno, IČ: 49970194, společností ČEZ, a.s., se sídlem Duhová 2/1444, Praha 4, IČ: 45274649, na základě smlouvy o koupi akcií, uzavřené dne 28. června 2002 mezi Fondem národního majetku České republiky, se sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2, IČ: 41692918, jako prodávajícím, a ČEZ, a.s., se sídlem Duhová 2/1444, Praha 4, IČ: 45274649, jako kupujícím, nejsou spojeními soutěžitelů ve smyslu § 12 a násl. zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, a z toho důvodu povolení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže podle § 16 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže,

n e p o d l é h a j í .

O d ů v o d n ě n í :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) zahájil dne 8. července 2002 na návrh společnosti ČEZ, a.s., se sídlem Duhová 2/1444, Praha 4, IČ: 45274649 (dále jen „ČEZ“), zastoupené prof. JUDr. Miroslavem Bělinou, na základě plné moci ze dne 15. května 2002, správní řízení S 145/02 ve věci udělení povolení ke spojení soutěžitelů ve smyslu § 15 a násl. zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (dále jen „zákon“).

Navrhovaná transakce se uskutečňuje v souvislosti s usnesením vlády České republiky ze dne 11. března 2002 č. 250, o dalším postupu privatizace majetkové účasti státu na podnikání společnosti ČEZ, a.s. a regionálních elektroenergetických distribučních společností, usnesením vlády České republiky ze dne 6. května 2002 č. 477, o privatizaci majetkové účasti státu na podnikání regionálních elektroenergetických distribučních společností a usnesením vlády České republiky ze dne 12. června 2002 č. 628, o změně usnesení vlády České republiky z 6. května 2002 č. 477, o privatizaci majetkové účasti státu na podnikání regionálních elektroenergetických distribučních společností.

Usnesením č. 250 vláda České republiky (dále jen „vláda“) schválila další postup privatizace majetkové účasti státu na podnikání společnosti ČEZ a regionálních elektroenergetických distribučních společností (dále jen „REAS“), spočívající ve spojení ČEZ a REAS na základě úplatného převodu celého akciového podílu státu, respektive Fondu národního majetku České republiky, se sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2 (dále jen „FNM ČR“) ve společnostech Středočeská energetická, a.s., se sídlem Vinohradská 325/8, Praha 2 (dále jen „STE“); Východočeská energetika, a.s., se sídlem Sladkovského 215, Hradec Králové (dále jen „VČE“); Severočeská energetika, a.s., se sídlem Teplická 874/8, Děčín (dále jen „SČE“); Západočeská energetika, a.s., se sídlem Guldenerova 19, Plzeň (dále jen „ZČE“); Severomoravská energetika, a.s., se sídlem 28. října 152, Ostrava (dále jen „SME“), a převodu 34 % akcií FNM ČR ve společnostech Pražská energetika, a.s., se sídlem Na Hroudě 1492/4, Praha 10 (dále jen „PRE“); Jihočeská energetika, a.s., se sídlem Lannova 16, České Budějovice (dále jen „JČE“); a Jihomoravská energetika, a.s., se sídlem Lidická 36, Brno (dále jen „JME“). Současně vláda rozhodla o tom, že po budoucím ustavení Sociální pojišťovny, na ni budou převedeny akcie společnosti ČEPS, a.s., se sídlem Elektrárenská 774/2, Praha 10 (dále jen „ČEPS“), a zbytkové podíly FNM ČR ve společnostech PRE, JČE a JME, které budou dočasně převedeny na Českou republiku – Ministerstvo práce a sociálních věcí. Kromě toho vláda rozhodla o převodu většinového podílu ve společnosti ČEPS, doposud 100% dceřině společnosti ČEZu, na jinou společnost ovládanou FNM ČR.

Usnesením č. 477 vláda v návaznosti na usnesení č. 250 mj. vydala podle § 10 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů, rozhodnutí o privatizaci majetkové účasti státu na podnikání REAS přímým prodejem vybranému nabyvateli, kterým byla určena společnost ČEZ. V usnesení vláda současně udělila souhlas k prodeji přibližně 15% podílu společnosti ČEZ ve společnosti ČEPS, a to České republice – Ministerstvu práce a sociálních věcí, a vzala na vědomí prodej přibližně 51% podílu (dosud drženého společností ČEZ) ve společnosti ČEPS třetímu subjektu, společnosti OSINEK, a.s., se sídlem Ruská 56, č.p. 397, Ostrava – Vítkovice, (dále též „Osinek“), jejímž jediným akcionářem je FNM ČR.

Pokud jde o účastníka správního řízení o povolení spojení soutěžitelů, k němuž dochází, podle § 12 odst. 3 písm. a) zákona, nabytím účastnických cenných papírů, povinnost podat návrh na povolení spojení je podle § 15 odst. 2 zákona uložena soutěžiteli, který má získat možnost přímo nebo nepřímo kontrolovat jiný podnik, což je v tomto případě

společnost ČEZ. Ta se také následně ve smyslu § 21 odst. 1 zákona stala účastníkem uvedeného správního řízení.

Skutečnost, že se Úřad spojením zabývá, byla zveřejněna v Obchodním věstníku č. 30/02 ze dne 24.7.2002. Ve stanovené lhůtě 5 dnů pro podání případných připomínek Úřad obdržel šest podání od třetích stran, obsahujících námitky proti navrhovanému spojení. Úřad, ve snaze využít všechny dostupné způsoby k získání potřebných informací k objektivizaci stavu na anticipovaném trhu s elektrickou energií, vyzval dále několik subjektů, jak držitele licencí k výrobě elektrické energie či k obchodování s elektrickou energií, tak i některé oprávněné zákazníky ve smyslu zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále též „energetický zákon“), k poskytnutí stanovisek k předmětnému spojení.

Kromě několika pozitivních či neutrálních stanovisek oslovení soutěžitelé často poukazovali na to, že navrhovaným spojením soutěžitelů bude dále posíleno již existující dominantní postavení spojujících se soutěžitelů, které bude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže s dopady na celé odvětví elektroenergetiky v České republice.

Z vyhodnocení těchto vyjádření a ze šetření Úřadu vyplynulo několik významných skutečností, které by v případě jejich potvrzení v průběhu dalšího řízení mohly vést k závěru, že by spojením mohlo na jednotlivých trzích dojít ke vzniku nebo posílení dominantního postavení, které by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže. Z uvedených důvodů Úřad účastníkovi řízení oznámil, že navrhované spojení vzbuzuje vážné obavy z podstatného narušení hospodářské soutěže a že pokračuje v řízení, neboť byla splněna podmínka aplikace ustanovení § 16 odst. 2 poslední věta zákona.

V průběhu správního řízení Úřad rovněž rozhodoval o návrzích na přiznání postavení účastníka řízení podle ustanovení § 21 odst. 2 zákona podaných společnostmi E.ON Czech Holding AG, se sídlem Nymphenburger Strasse 20a, Mnichov, SRN (dále jen „E.ON.“); ENERGIE AG Oberösterreich, se sídlem Böhmerwaldstrasse 3, Linec, Rakousko (dále jen „Energie AG“); Dalkia Morava, a.s., se sídlem 28. října 3123/152, Ostrava (dále jen „Dalkia“); Teplárna Ústí nad Labem, a.s., se sídlem Edisonova 453, Trmice, okres Ústí nad Labem (dále jen „TUL“); JME; JČE a SME. Po posouzení věci Úřad konstatoval, že ani v jednom případě nebyly splněny podmínky aplikace ustanovení § 21 odst. 1 věta druhá zákona, a uvedeným subjektům svým rozhodnutím postavení účastníka řízení nepřiznal.

Při posuzování spojení soutěžitelů Úřad vycházel zejména z návrhu na povolení spojení, dotazníku k povolení spojení, smlouvy zakládající spojení soutěžitelů, výpisů z obchodního rejstříku a informací o spojovaných společnostech, z výpovědí svědků a ústních jednání se zástupci účastníka řízení, vyjádření účastníka řízení, vyjádření Energetického regulačního úřadu, analýzy společnosti Invicta BOHEMICA, s.r.o.: Analýzy energetického komplexu ČR (dále též „Analýza Invicta Bohemica“), zkušeností získaných v rámci vlastní rozhodovací činnosti a dalších informací o spojujících se soutěžitelích. Úřad podpůrně přihlédl k judikatuře Evropské komise, Soudu první instance a Evropského soudního dvora.

1. Notifikační podmínky

Ke spojení soutěžitelů ve smyslu § 12 zákona dochází přeměnou dvou nebo více na trhu dříve samostatně působících soutěžitelů. Podle § 12 odst. 3 písm. a) se za spojení podle zákona považuje, jestliže jedna nebo více osob, které nejsou podnikateli, ale kontrolují již alespoň jeden podnik, anebo jestliže jeden nebo více podnikatelů získá možnost přímo nebo nepřímo kontrolovat jiný podnik nabytím účastnických cenných papírů, obchodních nebo členských podílů.

1.1. Spojení soutěžitelů

K posuzovanému spojení soutěžitelů dochází v souvislosti s výše uvedenými usneseními vlády tím, že společnost ČEZ, jako kupující, uzavřela s FNM ČR, jako prodávajícím, dne 28. června 2002 smlouvu o koupi akcií (dále též „Smlouva“). Na základě Smlouvy bude na společnost ČEZ převedeno vlastnické právo k 58,30 % akcií společnosti STE; 49,62 % akcií společnosti VČE; 48,05 % akcií společnosti SČE; 48,28 % akcií společnosti ZČE; 48,66 % akcií společnosti SME; 34,0 % akcií společnosti PRE; 34,0 % akcií společnosti JČE a 33,4 % akcií společnosti JME.

Vedle Smlouvy na základě zmiňovaných usnesení vlády došlo k uzavření smlouvy o koupi akcií mezi Českou konsolidační agenturou (dále jen „ČKA“), jakožto prodávajícím, a společností ČEZ, jakožto kupujícím, na jejímž základě ČKA převede na ČEZ akcie představující 1,98 % zapsaného základního kapitálu společnosti ZČE.

Na základě vlastnictví výše uvedených akcií a akcií, které byly ve vlastnictví společnosti ČEZ před uskutečněním spojení, a z toho plynoucí účasti na hlasovacích právech a základním kapitálu, získá společnost ČEZ v souladu s § 12 odst. 3 písm. a) zákona možnost přímo kontrolovat společnost STE, VČE, SČE, ZČE a SME.

ČEZ je dominantním výrobcem elektrické energie, jehož většinu akcií vlastní stát prostřednictvím FNM. STE, VČE, SČE, ZČE a SME jsou regionální elektroenergetické distribuční společnosti, v nichž před posuzovaným spojením vlastnil většinu akcií, která mu umožňovala vykonávat kontrolu nad těmito společnostmi, stát prostřednictvím FNM, popř. FNM a ČKA.

Zákon se podle ustanovení § 12 vztahuje pouze na spojení dvou nebo více na trhu dříve samostatně působících soutěžitelů. Tuto samostatnost je třeba chápat ve smyslu soutěžním, nikoliv jako právní subjektivitu. Na samostatnost působení soutěžitele na trhu lze usuzovat zejména ze skutečnosti, že soutěžní chování daného soutěžitele nepodléhá kontrole ze strany jiného soutěžitele.

Operaci, na základě níž má jeden státem vlastněný subjekt získat většinu akcií nad jiným státem vlastněným subjektem, je nutno posuzovat z hlediska jejich dosavadního působení na trhu. V případech, kdy tito soutěžitelé před uskutečněním spojení působili na trhu dlouhodobě jako samostatné ekonomické jednotky, aniž by své soutěžní chování jakýmkoliv způsobem koordinovali, resp. byli podrobeni koordinaci ze strany státu, pokud jde o jejich soutěžní chování, tj. v situacích, kdy tito soutěžitelé před uskutečněním spojení reálně vystupovali do vzájemně konkurenčního vztahu, je třeba tyto subjekty považovat soutěžitele samostatně působící na trhu ve smyslu ustanovení § 12.

Tato skutečnost je dána mj. i rozdílem v samotném výkonu správy svěřeného majetku. Zatímco v případě soukromoprávních subjektů je jednoznačně na prvním místě zájem na co nejefektivnějším ekonomickém rozvoji, který přináší ekonomický zisk a silnější pozici na trhu, v případě státu jako vlastníka podílů v obchodních společnostech nemusejí být tyto cíle vždy na prvním místě, i když to samozřejmě neznamená, že by zájem státu na ekonomické prosperitě a zisku ze správy jemu svěřeného majetku vůbec neexistoval. Při rozhodování státu však hraje roli celá řada dalších aspektů, které mohou v některých případech zájem na ekonomické prosperitě a zisku převýšit. Mezi ně může patřit sociální politika státu, prosazování určitých ekonomicky regulačních nástrojů, ochrana životního prostředí, atd. Tyto skutečnosti vyplývají ze samotné podstaty státu jako subjektu. Je nutno si uvědomit, že k primárním úkolům a cílům státu nepatří na rozdíl od soukromoprávních institucí ekonomická aktivita za účelem dosahování zisku, tzn. stát není podnikatelským subjektem, a

proto nejedná takovým způsobem jako je tomu v případě klasických podnikatelských subjektů.

Ustanovení zákona o posuzování spojení soutěžitelů se vztahují i na operace, na základě nichž soutěžitel kontrolovaný státem, nabývá přímou kontrolu nad jiným soutěžitelem, který je před spojením kontrolován státem, a to za předpokladu, že tito soutěžitelé představují samostatné ekonomické jednotky, navzájem nezávislé pokud jde o rozhodování o jejich obchodním jednání na trhu či jejich obchodní politice.

Šetření Úřadu prokázalo, že společnosti ČEZ, STE, VČE, SČE, ZČE a SME jednaly na trhu vzájemně nezávisle. Tyto společnosti si předně vzájemně konkurovaly při výběrových řízeních na dodávky elektrické energie oprávněným zákazníkům, jak vyplývá například z vyjádření oprávněných zákazníků JUTA a.s. (ve spisu l.č. 425), Holcim (Česko) a.s. člen koncernu (l.č. 416), ŽDB a.s. (l.č. 412). Dále pak nekoordinovaly nákupy elektrické energie pro účely svých dodávek oprávněným či chráněným zákazníkům, jak se dovozuje z dlouhodobě klesajícího podílu jejich nákupů elektrické energie od společnosti ČEZ, jejichž přehled je obsažen v tabulce č. 3. Tyto společnosti navíc jednaly vzájemně mezi sebou jako „běžní“ obchodní partneři, přičemž v rámci jejich obchodních jednání docházelo k neshodám, které nejsou obvyklé v případě vzájemné koordinace jednání, resp. jednotné koordinace ze strany třetího subjektu. Na tomto místě lze poukázat například na spor SME a ČEZ související s podmínkami přijetí nabídky dodávek energie v tzv. žlutém spektru pro rok 2002, na který odkázal ve své výpovědi svědek Ing. Tomáš Hüner (ve spisu l.č. 1276–1277). Tyto skutečnosti podle Úřadu jednoznačně prokazují fakt, že společnosti ČEZ, STE, VČE, SČE, ZČE a SME nebyly podrobeny jednotné kontrole ze strany státu, resp. FNM, že jejich soutěžní chování, obchodní vztahy a obchodní politika nebyla ze strany státu, resp. FNM koordinována a že tedy působily na trhu nezávisle ve smyslu § 12 zákona. K tomu přispěla i skutečnost, že společnosti STE, VČE, SČE, ZČE a SME měly kromě státu jako nejvýznamnějšího akcionáře vždy jednoho významného minoritního akcionáře z řad zahraničních subjektů působících na elektroenergetickém trhu, který za situace, kdy soutěžní jednání předmětných REAS nebylo koordinováno ze strany státu, nikoliv bezvýznamným způsobem soutěžní jednání těchto soutěžitelů ovlivňoval.

Z výše uvedených důvodů je transakce, na základě níž ČEZ získá nadpoloviční většinu akcií společností STE, VČE, SČE, ZČE a SME a s těmito akciemi spojený nadpoloviční podíl na hlasovacích právech, a tedy možnost tyto společnosti přímo kontrolovat, spojením ve smyslu § 12 odst. 3 zákona. Úřad se tedy neztotožňuje s právním závěrem navrhovatele, že transakce, na základě níž má ČEZ nabýt přímou kontrolu nad STE, VČE, SČE, ZČE a SME, není spojením soutěžitelů, které by podléhalo povolení Úřadem. O takovém spojení je tedy třeba vést řízení podle Hlavy IV zákona, když celkový celosvětový čistý obrat spojovaných soutěžitelů za poslední účetní období ve smyslu § 14 zákona překročil částku 5 miliard Kč, tzn. že je splněna notifikační podmínka dle § 13 písm. a) zákona.

K závěru o aplikaci zákona o ochraně hospodářské soutěže na spojení soutěžitelů většinově vlastněných státem odkazuje Úřad také podpůrně na rozhodnutí Evropské komise *M.931 Neste/Ivo*. Stejně jako Úřad, Evropská komise aplikuje příslušná ustanovení o kontrole spojování soutěžitelů na spojení státem vlastněných společností, pokud každá z nich představuje hospodářskou jednotku s nezávislou rozhodovací pravomocí. Naopak, navrhovatelem uváděné judikáty Evropského soudního dvora v daném případě nelze ani podpůrně použít, neboť se vztahují k možnosti uzavřít dohodu narušující hospodářskou soutěž mezi dvěma subjekty, které prokazatelně neurčují autonomně své jednání na trhu.

V případě společností PRE, JČE a JME nedochází ke spojení soutěžitelů ve smyslu § 12 a násl. zákona, neboť ČEZ nezíská v těchto společnostech takový podíl na hlasovacích

právech a základním kapitálu, který by mu umožnil vykonávat v PRE, JČE a JME přímou nebo nepřímou kontrolu ve smyslu zákona.

1.2 Restrukturalizace energetiky na základě usnesení vlády

Restrukturalizace energetiky na základě usnesení vlády je komplexní operací, kdy na jedné straně stát privatizuje podíl FNM ČR v jednotlivých regionálních distribučních společnostech formou prodeje předem určenému kupci - společnosti ČEZ, a na straně druhé ČEZ současně prodává svůj majoritní akciový podíl ve společnosti ČEPS, jako provozovateli přenosové soustavy, státem určené společnosti Osinek. Úřad vede paralelně se správním řízením S 145/02 též správní řízení S 149/02 o návrhu na povolení spojení soutěžitelů Osinek a ČEPS. Úřad při dalších úvahách, které byly podkladem pro toto rozhodnutí, vycházel z předpokladu uskutečnění obou transakcí a hodnotil situaci na elektroenergetickém trhu, která nastane po jejich realizaci, a to v rámci obou správních řízení. Obě transakce jsou vzájemně provázány a podmíněny a jak vyplývá z uzavřených smluv (mezi FNM ČR a ČEZ, mezi ČEZ a Osinek, mezi ČEZ a Ministerstvem práce a sociálních věcí a mezi ČEZ a Českou konsolidační agenturou), bez realizace jedné z těchto smluv nemohou být naplněny ani ostatní smlouvy. V případě zániku kterékoli z těchto smluv zanikají i smlouvy ostatní. Restrukturalizace elektroenergetiky byla plánována jako celek, a tak má být i realizována a skončena. Jak potvrdil účastník řízení, nemůže se stát, že by ČEZ získal rozhodující podíl v pěti REAS aniž by současně ztratil rozhodující podíl v ČEPS.

Tím, že ve smyslu ustanovení § 17 odst. 1 zákona Úřad při rozhodování o návrhu na povolení spojení bude posuzovat zejména potřebu zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže a strukturu všech dotčených trhů, je nutno konstatovat, že veškeré analýzy Úřadu a úvahy směřující k uchování efektivní hospodářské soutěže budou provedeny komplexně, tj. i s přihlédnutím k významu přenosové soustavy ČEPS, resp. i k potenciálním možným negativním dopadům na celý elektroenergetický systém, vyplývajícím ze zbývajících akcionářských práv společnosti ČEZ v ČEPS. Skutečnost, že elektroenergetický systém je logicky vnímán jako jednotný celek a výše popsané dvě transakce restrukturalizace **jsou vzájemně provázané a tvoří jednu komplexní obchodní transakci**, stanoví povinnost Úřadu při celkovém hodnocení dopadů z předmětného spojení ČEZ/REAS na hospodářskou soutěž, zohlednit i možné nebezpečí pro hospodářskou soutěž vyplývající z držení 34% podíl ČEZ v ČEPS, a to i přesto, že v průběhu tohoto správního řízení Úřad současně vedl samostatné řízení ve věci povolení spojení soutěžitelů Osinek/ČEPS.

2. Charakteristika spojovaných subjektů

ČEZ je českou elektrárenskou společností vzniklou v roce 1992 vyčleněním části majetkové podstaty dřívějších Českých energetických závodů. ČEZ působí na českém elektroenergetickém trhu a zabývá se řadou různých činností, zejména výrobou elektrické energie a jejím prodejem regionálním distribučním společnostem, ostatním obchodníkům s elektrickou energií a oprávněným zákazníkům. Kromě toho společnost ČEZ také poskytuje různé podpůrné služby elektrizační soustavě v České republice. Společnost je také aktivní na trhu výroby, rozvodu a prodeje tepla.

Rozhodující část z celkového prodeje elektřiny ČEZ v roce 2001 byla dodána osmi regionálním distribučním společnostem, které dodávají elektřinu konečným spotřebitelům na území České republiky, z toho největší množství elektrické energie bylo dodáno společnosti JME. Zbývajících část tvořil vývoz elektřiny, prodej elektřiny společností ČEPS na krytí ztrát v přenosové soustavě a elektřina dodaná v rámci podpůrných služeb poskytovaných ČEPS, jako dočasnému operátorovi trhu s elektřinou, a dále dodávky přímým odběratelům a oprávněným zákazníkům, se kterými má ČEZ uzavřeny smlouvy na dodávku elektrické

energie. Téměř veškerá dodávka tepla byl v roce 2001 založena na kombinované výrobě elektřiny a tepla.

Kromě výše uvedených činností se společnost ČEZ či její dceřiné společnosti zabývají i řadou dalších činností, k nimž patří například činnost v oblasti investiční výstavby, poskytování telekomunikačních služeb, projektování, opravy, montáž a údržba energetických zařízení a elektronických strojů a přístrojů či činnost v oblastech odpadového hospodářství.

Společnosti **STE, VČE, SČE, ZČE a SME** náleží mezi osm energetických distribučních společností v České republice, kterým byly ze strany Energetického regulačního úřadu uděleny licence na obchod s elektřinou, na výrobu elektřiny (tato licence byla s platností od 1.1.2002 ze strany STE jako nepotřebná vrácena) a na distribuci elektřiny.

Hlavním předmětem činnosti společností STE, VČE, SČE, ZČE a SME je tedy nákup, distribuce, rozvod a prodej elektrické energie konečným zákazníkům a poskytování souvisejících služeb na území vymezeném licencí. Distribuce elektrické energie má přitom povahu monopolní činnosti, neboť na vymezeném území působí vždy pouze jedna regionální distribuční společnost.

Pokud jde o distribuci, působí každý regionální distributor v odlišném geografickém prostředí, jehož klíčovými parametry jsou rozloha území, počet obyvatel a ekonomické postavení. Tyto základní faktory se odrážejí v jejich provozní a finanční situaci.

Jednotlivé REAS se zabývají i řadou vedlejších činností souvisejících s rozvodem elektrické energie, jako je například provoz, údržba rozvoj a modernizace energetických zařízení, zařízení dispečerské techniky a technických prostředků k řízení a měření spotřeby elektřiny, dispečerské řízení na územích vymezených v licenci, technicko-obchodní činnost, projekce a činnost ve výstavbě, výroba elektřiny a revize elektrických zařízení.

Prostřednictvím společností STE, VČE, SČE, ZČE a SME získá společnost ČEZ v důsledku posuzovaného spojení možnost nepřímo kontrolovat dceřiné společnosti jednotlivých REAS, které se zabývají celou řadou dalších činností, např. projektováním, výrobou, údržbou elektrických zařízení, výrobou a montáží měřidel, zámečnictvím, zpracováním dat, nakládání s odpady, telekomunikačními službami apod.

3. Relevantní trh

Za účelem zjištění, zda navrhovaným spojením vznikne nebo bude posíláno dominantní postavení spojujících se soutěžitelů, které by mělo za následek podstatné porušení hospodářské soutěže, Úřad vymezil relevantní trh.

Relevantním trhem je v souladu s § 2 odst. 2 zákona trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.

3.1 Vymezení relevantního trhu z hlediska výrobního

Při výrobním vymezení relevantních trhů vycházel Úřad zejména z činností spojovaných soutěžitelů, vztahujících se k oblasti elektroenergetiky.

Společnost **ČEZ** působí v oblasti výroby elektrické energie a jejího prodeje regionálním distribučním společnostem, ostatním obchodníkům s elektrickou energií a oprávněným zákazníkům. Kromě toho společnost ČEZ také poskytuje podpůrné služby elektrizační soustavě v České republice. Společnost ČEZ působí na celém území České republiky.

Společnost ČEZ v roce 2001 vyrobila 52162 GWh elektrické energie. Většina jí vyrobené elektrické energie (více než [...obchodní tajemství...]) byla dodána osmi regionálním distribučním společnostem. Zhruba [...obchodní tajemství...] % jí vyrobené elektrické energie společnost ČEZ vyváží do zahraničí, a [...obchodní tajemství...] % tvoří přímé dodávky konečným odběratelům s výjimkou REAS. Zbytek produkce je dodáván ve formě podpůrných služeb.

Podpůrnými službami se ve smyslu energetického zákona rozumí činnosti fyzických či právnických osob, jejichž zařízení jsou připojena k elektrizační soustavě, které jsou určeny k zajištění systémových služeb, což jsou činnosti provozovatele přenosové soustavy a provozovatelů distribučních soustav pro zajištění spolehlivého provozu elektrizační soustavy České republiky s ohledem na provoz v rámci propojených elektrizačních soustav. Na trhu podpůrných služeb působí ze spojujících soutěžitelů pouze společnost ČEZ (tržní podíl nad 80 %). Vzhledem k tomu, že ostatní spojující se soutěžitelé na tomto trhu nepůsobí, není tento trh považován za trh spojením dotčený.

SČE, SME, STE, VČE a ZČE jsou aktivní zejména v oblasti nákupu, distribuce a prodeje elektrické energie konečným zákazníkům a poskytování souvisejících služeb na území vymezeném licencí. Jako distribuční společnosti mají licenci vymezený lokální monopol na distribuci elektřiny, a to na území odpovídajícím přibližně bývalému středočeskému kraji (SČE), severomoravskému kraji (SME), středočeskému kraji (SČE), východočeskému kraji (VČE) a západočeskému kraji (ZČE). Přestože většina oprávněných zákazníků, kterým jednotlivé společnosti elektřinu dodávají, jsou společnosti z území, na němž mají, pokud jde o distribuci, monopol, nejsou ve své obchodní činnosti žádným způsobem geograficky omezeny a jako obchodníci s elektrickou energií mohou tuto energii nabízet za homogenních podmínek na celém území České republiky.

Dominantním dodavatelem elektrické energie pro tyto společnosti je ve všech případech ČEZ, který se podílí na dodávkách těmto společnostem v rozmezí cca [...obchodní tajemství...] % (VČE) – [...obchodní tajemství...] % (SČE).

Úřad se zabýval zaměnitelností elektrické energie a zemního plynu. Elektrická energie a zemní plyn tvoří jeden relevantní trh. Z poptávkového hlediska je totiž elektrická energie, na rozdíl od zemního plynu, charakterizována univerzálností jejího možného použití. Je možné rozlišit dvě kategorie použití: exkluzivní, např. pro svícení, pro něž z hlediska technického neexistuje substituce, a neexkluzivní, např. pro vytápění, pro něž z technického hlediska substituce existuje. Technická substituce, která se vztahuje pouze k neexkluzivnímu využití elektrické energie, je nedokonalá, neboť elektrická energie musí být vyráběna z jiného zdroje energie a je proto dražší. Tato substituovatelnost však existuje pouze v dlouhodobém horizontu, neboť zemní plyn i elektrická energie vyžadují odlišné vybavení. Pokud jde o zastupitelnost z hlediska nabídkové strany, je nutné vzít v úvahu, že každý zdroj energie vyžaduje odlišný způsob výroby, skladování a přepravy, který si vyžaduje podstatné a rozdílné investice.

Vzhledem k převažujícímu předmětu činnosti spojujících se soutěžitelů a s ohledem na výše uvedené Úřad pro účely posouzení tohoto spojení vymezil následující věcně relevantní trhy:

- **trh výroby elektrické energie** (produkce elektrické energie v elektrárnách),
- **trh distribuce elektrické energie** (přeprava elektrické energie prostřednictvím nízkonapěťových rozvodů),
- **trh dodávek elektrické energie pro oprávněné zákazníky a**
- **trh dodávek elektrické energie pro chráněné zákazníky.**

Toto vymezení Úřad přijal z toho důvodu, že každá z uvedených činností vyžaduje jiná aktiva a jiné zdroje, a z důvodu rozdílných tržních struktur a soutěžních podmínek v každé z oblastí. Tak např. trh distribuce je nutné považovat za samostatný trh z důvodu neexistence jiných metod, kterými by bylo možné dopravit elektrickou energii ke konečným zákazníkům.

Vzhledem k tomu, že v době vydání rozhodnutí není dokončena liberalizace ve vztahu k malooběratelům a soutěžní podmínky v oblasti dodávek elektrické energie pro nejmenší zákazníky se liší od soutěžních podmínek v oblasti dodávek pro větší zákazníky a vzhledem k tomu, že minimálně ve střednědobém horizontu budou nejmenší zákazníci chráněni regulací prostřednictvím stanovením maximálních cen, rozdělil Úřad oblast dodávek na relevantní trh dodávek pro oprávněné zákazníky a relevantní trh dodávek pro chráněné zákazníky, a to ve smyslu vymezení pojmů chráněný a oprávněný zákazník v energetickém zákoně.

3.2 Vymezení relevantního trhu z hlediska geografického

Jednotliví výrobci elektrické energie spolu soutěží na celém území České republiky. Podmínky na tomto území jsou homogenní, přičemž zároveň neexistuje žádná oblast v rámci České republiky, v rámci níž by byly podmínky trhu výroby dostatečně odlišitelné od oblastí jiných. Výrobci i obchodníci mohou za homogenních podmínek nabízet elektrickou energii na celém území České republiky a oprávnění zákazníci si mohou vybrat svého dodavatele mezi obchodníky po celém území České republiky, např. od jiné regionální distribuční společnosti, než místně příslušné, a to s ohledem na vývoj ceny. Přestože v současné době většina oprávněných zákazníků v rozsahu otevření trhu k 1. lednu 2002 (§ 21 odst. 2 písm a) energetického zákona) odebírá elektrickou energii od svých regionálně příslušných distribučních společností (a svého dodavatele tedy nezměnili), šetření Úřadu a zkušenosti ze zahraničí, kde liberalizace trhu postoupila dále, prokazují, že s postupujícím otevíráním energetického trhu budou jednotliví oprávnění zákazníci volit alternativní dodavatele stále častěji.

Relevantní trh z hlediska geografického je pro výrobové relevantní trhy výroby elektrické energie a dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům vymezen **územím České republiky**.

V souladu s energetickým zákonem je distribuce elektrické energie v příslušném území ze zákona monopolní činností a tzv. chránění zákazníci nejsou až do doby úplné liberalizace sektoru oprávnění volit si svého dodavatele, nýbrž za splnění určitých předpokladů mají nárok na dodávky elektrické energie od místně příslušné distribuční společnosti.

Relevantní trh z hlediska geografického je pro výrobový relevantní trh distribuce elektrické energie a dodávek elektrické energie chráněným zákazníkům vymezen **územím, na které se vztahuje licence jednotlivých nabývaných REAS pro distribuci elektrické energie**.

Vymezení relevantních trhů jak z hlediska výrobového, tak i geografického, je provedeno v souladu s předcházející praxí Úřadu v obdobných případech (např. S 25/02 RWE Gas/Transgas/RDS) a v souladu s judikaturou Evropské komise v obdobných případech, ke které Úřad podpůrně přihlédl (např. M.931 NESTE/IVO, M.1346 EDF/London Electricity, M.1853 EDF/EnBW, M.2701 Vattenfall/BEWAG apod.)

3.3 Vymezení relevantního trhu z hlediska časového

Vymezení trhu z hlediska časového vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovatelnost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojedinele.

V daném případě se jedná o trhy trvalé, charakterizované pravidelnými dodávkami (službami) po celý kalendářní rok, nepodléhající významným výkyvům. Z uvedeného důvodu byl relevantní trh z hlediska časového vymezen jako trh **trvalý**.

4. Charakteristika relevantních trhů

Od 1.1.2002 je trh s elektrickou energií v ČR organizován na základě regulovaného přístupu k přenosové a distribučním soustavám. To znamená, že každý, kdo splňuje předem dané technické podmínky, má právo na nediskriminační přístup nejenom k přenosové, ale také i k distribuční síti za účelem realizace obchodu s elektřinou, resp. dodávek konečným zákazníkům. Energetický zákon pak stanoví postupné otevírání trhu s elektrickou energií v ČR a okruh tzv. oprávněných zákazníků, kteří mají právo výběru dodavatele elektřiny, se bude postupně rozšiřovat. Prvními oprávněnými zákazníky se v souladu s § 21 odst. 2 energetického zákona k 1.1.2002 stali odběratelé, jejichž roční spotřeba elektrické energie převyšuje 40 GWh. Další krok ke zvýšení počtu oprávněných zákazníků je datován k 1.1.2003, kdy se těmito stanou odběratelé s roční spotřebou elektrické energie vyšší než 9 GWh. Od 1.1.2005 jsou oprávněnými zákazníky všichni koneční zákazníci s roční spotřebou vyšší než 100 MWh a konečně od 1.1.2006 budou oprávněnými zákazníky všichni koneční spotřebitelé elektrické energie, včetně domácností. Do té doby odběratelé elektrické energie, kteří nemají právo zvolit si svého dodavatele jsou tzv. chráněnými zákazníky, kteří mají v souladu s energetickým zákonem právo na připojení k distribuční soustavě a na dodávku elektřiny ve stanovené kvalitě a za regulované ceny. Cenu a kvalitu elektrické energie pro tyto zákazníky kontroluje ERÚ.

4.1. Výroba elektrické energie

Výroba elektřiny je na základě energetického zákona činností regulovanou, resp. pokud chce podnikatelský subjekt působit na trhu výroby elektrické energie, musí požádat ERÚ o udělení licence na výrobu elektrické energie. V současné době bylo v ČR uděleno více než 1200 licencí na výrobu elektrické energie. Každý výrobce má právo na připojení svého zařízení k elektrizační soustavě ČR, pokud splňuje podmínky připojení k přenosové soustavě nebo k distribučním soustavám. Největším výrobcem elektrické energie v ČR je společnost ČEZ, která v roce 2001 vyrobila zhruba 52 162 GWh, což je okolo 70 % výroby elektrické energie v ČR. Zbytek byl vyroben převážně nezávislými výrobci elektrické energie, z nichž k největším patří společnost Sokolovská uhelná a.s., společnost International Power, která kontroluje společnosti Elektrárny Opatovice, a.s. a Energotrans, a.s., a dále společnost Dalkia Morava, a.s. Ze spojujících se soutěžitelů působí na trhu výroby elektrické energie v menší míře i jednotlivé regionální elektroenergetické akciové společnosti, nicméně podíl pěti REAS, které má po uskutečnění předmětného spojení soutěžitelů společnost ČEZ kontrolovat, je nižší než 0,3 %.

4.2. Distribuce elektrické energie

Distribuce elektřiny představuje dopravu elektrické energie prostřednictvím jednotlivých distribučních soustav ke konečnému spotřebiteli. Distribuční činnost je činnost monopolního charakteru. Tento monopol je lokálně vymezen územím, které pokrývá jednotlivá distribuční soustava. Hlavní distribuční soustavy v ČR jsou provozovány

jednotlivými REAS, kterým byla udělena licence na distribuci elektrické energie na svých příslušných geografických územích odpovídajících územím bývalých jednotlivých krajů v souladu se zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu.

V souladu s ustanovením § 17 odst. 3 energetického zákona, které stanovuje, že v působnosti ERÚ je podpora hospodářské soutěže a ochrana zájmů spotřebitelů v těch oblastech energetických odvětví, kde není možná konkurence, s cílem uspokojení všech přiměřených požadavků na dodávku energií, je činnost distributora elektrické energie regulována ERÚ, který stanovuje cenu, za kterou může být elektřina přenesena.

4.3. Dodávky elektrické energie

Tento segment se skládá ze dvou samostatných relevantních trhů, a to ze trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům a z trhu dodávek elektrické energie zákazníkům chráněným.

Dodávky chráněným zákazníkům zajišťují jejich regionálně příslušné REAS za cenu, která je regulována ERÚ.

Trh dodávek elektrické energie pro oprávněné zákazníky je trhem novým, který vznikl v souvislosti se započatou liberalizací elektroenergetického sektoru k 1.1.2002. Tato ve svém důsledku znamenala, že oprávnění zákazníci mají právo zvolit si svého dodavatele elektrické energie z okruhu obchodníků s elektrickou energií.

Každý licencovaný obchodník s elektřinou má na základě příslušných ustanovení energetického zákona právo (i) na dopravu dohodnutého množství elektřiny, pokud má uzavřenou smlouvu o přenosu nebo distribuci, (ii) nakupovat elektřinu na území ČR od držitelů licence na výrobu a od držitelů na obchod a prodávat ji ostatním účastníkům trhu s elektřinou, kromě chráněných zákazníků, a (iii) nakupovat elektřinu z jiných států a prodávat elektřinu do jiných států, pokud se na ně nevztahuje omezení dovozu elektřiny podle ustanovení § 44 energetického zákona. V současné době ERÚ vydal více než 70 licencí na obchod s elektřinou.

V souvislosti s výše uvedeným vypsali oprávnění zákazníci koncem roku 2001 výběrová řízení na dodávku elektřiny pro svou spotřebu. Těchto výběrových řízení se mohly zúčastnit všechny subjekty elektroenergetického sektoru, které obdržely od ERÚ licenci na obchodování s elektrickou energií. Držiteli této licence jsou všichni ze spojujících se soutěžitelů.

Nicméně vzhledem k velikosti spotřeby oprávněných zákazníků, kteří si zatím mohli vybrat svého dodavatele, se uvedených výběrových řízení zúčastnily převážně pouze REAS a společnost ČEZ. Ve velké většině případů si nakonec oprávnění zákazníci vybrali za svého dodavatele elektřiny regionálně příslušné distribuční společnosti.

Nezávislí obchodníci se výše uvedených výběrových řízení ve většině případů nezúčastňovali, protože velikost spotřeby oprávněných zákazníků představovala takové množství potřebné elektřiny, které nebyli nezávislí obchodníci schopni bezpečně zajistit. Proto se jejich činnost převážně soustředila na dodávky elektrické energie do sítí REAS, kde představovaly konkurenci společnosti ČEZ.

S ohledem na zvětšování okruhu oprávněných zákazníků lze očekávat, že i tito nezávislí obchodníci, resp. výrobci, se budou schopni výběrových řízení na dodávky elektrické energie pro oprávněné zákazníky účastnit. Tuto skutečnost Úřadu potvrdili i někteří významní nezávislí výrobci elektrické energie, jako např. společnost Dalkia Morava, a.s.

S dalším rozvojem liberalizace elektroenergetického sektoru lze očekávat, že současná jistá „konzervativnost“ oprávněných zákazníků (a to i těch největších) při výběru svého dodavatele bude prolomena a tito budou odebírat elektřinu i od jiných obchodníků než od svých regionálně příslušných REAS, kteří budou využívat zákonem regulovaný přístup do přenosové, resp. distribuční sítě.

5. Celkové posouzení spojení

V rámci celkového posouzení spojení se Úřad zaměřil na kritéria, jejichž zkoumání mu předepisuje zákon v ustanovení § 17 odst. 1 zákona. Zkoumal tedy podíly soutěžitelů na všech dotčených trzích, zabýval se otázkou hospodářské a finanční síly spojujících se soutěžitelů, zohlednil potřebu zachování a rozvíjení efektivní hospodářské soutěže, kdy zkoumal i strukturu všech spojení dotčených trhů, vývoj nabídky a poptávky na těchto trzích, možnosti volby dodavatelů nebo odběratelů spojujících se soutěžitelů a právní a jiné překážky vstupu na trh.

5.1. Posouzení spojení z hlediska podílů soutěžitelů na všech dotčených trzích

Společnost ČEZ disponuje plně vyváženým portfoliem výrobních zdrojů, které dokáží za konkurenceschopné náklady pokrýt náročné požadavky nejen v oblasti silové elektřiny, ale i na podpůrné služby v české Elektrizační soustavě. Spojením společnosti ČEZ s pěti REAS a vlastněním blokačních minoritních akciových podílů ve zbývajících třech REAS a společnosti ČEPS dojde ke vzniku kvalitativně jiného portfoliového efektu, ve kterém vyvážené portfolio výrobních zdrojů bude jenom jednou z jeho součástí. Nově vzniklý vertikálně integrovaný subjekt bude mnohem flexibilnější při tvorbě cen pro své odběratele, při poskytování slev a jiných podmínek, zejm. komplexních služeb pro odběratele.

Jako jedno z kritérií posuzování portfoliového efektu nově vznikajícího subjektu z hlediska ochrany hospodářské soutěže je posouzení absolutního tržního podílu spojujících se soutěžitelů ve vztahu k nejbližšímu konkurentovi na příslušném relevantním trhu. V případě relevantního trhu výroby elektřiny je podíl společnosti ČEZ **cca 70% oproti 5% tržnímu podílu druhého největšího výrobce elektřiny v České republice - společnosti International Power**. Rovněž tržní podíl spojením vzniklého subjektu na relevantním trhu dodávek elektřiny oprávněným zákazníkům po spojení ČEZ/5 REAS dosáhne **cca 65 %**, což je téměř dvojnásobkem toho, co dosahují ostatní soutěžitelé. V této souvislosti je možno poukázat na skutečnost, že **vlastnění blokačního minoritního akcionářského podílu ČEZ ve zbývajících třech REAS** umožní minoritnímu akcionáři zejm. blokovat některá strategická rozhodnutí s vlivem na soutěžní chování těchto konkurentů. V případě využití uvedené možnosti, kterou společnosti ČEZ dává držení blokačních akcionářských podílů, může reálně docházet k dalšímu snižování podílu těchto konkurenčních REAS na trhu obchodu s elektřinou, ke kterému může navíc docházet i v souvislosti s vysokou závislostí těchto REAS v dodávkách elektrické energie od společnosti ČEZ. Vezme-li se dále v úvahu i **cca 85 % podíl ČEZu na trhu s podpůrnými službami a poměrně nízký dovoz elektřiny do ČR (pod 5 % celkové spotřeby elektrické energie)** za situace, kdy je na trhu s elektřinou podstatný převis nabídky nad poptávkou elektřiny, lze pak dovést závěr, že nově vznikající subjekt po spojení bude silně ovládat **přístup k zákazníkům** a předpokládané pozitivní efekty probíhající liberalizace elektroenergetického trhu nemusí být v plném rozsahu dosaženy.

Z tohoto důvodu lze konstatovat, že **z pohledu posouzení podílů spojujících se soutěžitelů na všech dotčených trzích ve smyslu ustanovení § 17 odst. 1 zákona, nemůže dojít k zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže na těchto trzích.**

5.2. Posouzení spojení z hlediska hospodářské a finanční síly spojujících se soutěžitelů

Společnost může krátkodobě sledovat různé cíle, například růst podílu na trhu. Konečným cílem každé společnosti na trhu je však **maximalizace zisku**. Každá společnost, která disponuje vysokým tržním podílem, má určitou tržní sílu. Společnost s velkou tržní silou může díky ní svých cílů dosahovat snadněji. Jestliže se například společnost s dominantním postavením rozhodne krátkodobě stanovit cenu pod úrovní maximalizující zisk s cílem vytlačit konkurenty z trhu, může realizovat na trhu větší objem prodeje, aniž by to ohrozilo její existenci. Přestože účastník řízení namítá, že takové chování spojením vzniklého subjektu je pouze v rovině předpovědi a navíc by bylo porušením ustanovení zákona, Úřad má za to, že vertikálně integrovaný subjekt s velkou tržní silou má možnosti uplatňování nízkých ziskových marží po určitou dobu a na určitém stupni své činnosti, které může kompenzovat vyšší ziskovou marží na ostatních trzích, aniž by to bylo nutně v rozporu se zákony. Společnost ČEZ získává spojením s 5 REAS a vlastněním blokačních minoritních akcionářských podílů ve zbývajících REAS a společnosti ČEPS velkou tržní sílu.

O tom, jak se výrazným způsobem zvýší hospodářská a finanční síla spojením vzniklého subjektu, vypovídají agregované údaje o výnosech a výši investic společností ČEZ a regionálních elektroenergetických distribučních společností v roce 2001, a vliv, jaký bude mít plánované spojení na rozložení výnosů a investičních možností mezi subjektem vzniklým spojením a zbývajících nezávislými regionálními distribučními společnostmi. Úřad porovnával výše uvedená kritéria u společností ČEZ a distribučních společností jakožto nejvýznamnějších subjektů obchodujících přímo nebo nepřímo s elektrickou energií.

Tabulka č. 1: Hospodářská a finanční síla hlavních elektroenergetických společností [...obchodní tajemství...]

Hospodářská a finanční síla hlavních elektroenergetických společností								
Před spojením					Po spojení			
	Celkové výnosy		Výše investic		Celkové výnosy		Výše investic	
	V mil. Kč	podíl	v mil. Kč	Podíl	V mil. Kč	podíl	V mil. Kč	podíl
ČEZ								
SME								
VČE								
SČE								
STE								
ZČE								
JME								
PRE								
JČE								

Údaje za rok 2001, zdroj: Analýza Invicta Bohemica

Z ukazatelů výnosů a investičních možností jednoznačně vyplývá, že finanční a hospodářská síla spojením vzniklého celku, bude výrazným způsobem převyšovat finanční a hospodářskou sílu jeho hlavních konkurentů na trhu dodávek s elektrickou energií. Vezmou-li se v úvahu údaje o výnosech za rok 2001, pak lze důvodně předpokládat, že výnosy spojením vzniklého subjektu budou nejméně [...obchodní tajemství...] převyšovat výnosy jeho hlavních konkurentů, tj. společností JME, PRE a JČE. Obdobně je tomu tak v případě porovnávání údajů o výši investic za rok 2001: sečtou-li se investice spojujících se soutěžitelů, pak výsledná výše investic zhruba [...obchodní tajemství...] převyšuje investice společností JME a JČE, které jsou ovládány stejnými subjekty.

Jestliže před spojením ČEZ/5 REAS mohly celkové výnosy společnosti ČEZ na elektroenergetickém trhu dosáhnout cca [...obchodní tajemství...]% podílu z celkových výnosů hlavních subjektů elektroenergetického sektoru (výnosy ostatních subjektů jsou

v porovnání s ČEZ a REAS marginální), po realizaci vertikálního spojení ČEZ s pěti REAS by mohly být celkové výnosy integrovaného subjektu dosažené na elektroenergetickém trhu [...obchodní tajemství...] %. **V absolutních hodnotách to znamená, že by nově vznikající subjekt dosahoval nejméně celkových ročních výnosů ve výši [...obchodní tajemství...]Kč** (údaje odpovídají roku 2001)

Výrazné zvýšení finanční síly vertikálně propojeného subjektu rovněž dokládají údaje o celkových aktivech nejvýznamnějších subjektů působících v elektroenergetickém odvětví, tj. společností ČEZ a REAS. V případě uskutečnění posuzovaného spojení v plánované podobě, by integrovaný celek disponoval celkovými aktivy, které by byly cca [...obchodní tajemství...]Joproti celkovým aktivům nejbližšího konkurenta na trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům, tj. společnostem JME a JČE, které jsou ovládány stejnými subjekty.

Tabulka č. 2. Objem celkových aktiv hlavních elektroenergetických společností [...obchodní tajemství...]

Objem celkových aktiv hlavních elektroenergetických společností				
	Před spojením		Po spojení	
	v mld Kč	Podíl	v mld Kč	podíl
ČEZ				
SME				
STE				
VČE				
SČE				
ZČE				
JME				
PRE				
JČE				

Údaje za rok 2001, zdroj: Analýza Invicta Bohemica

Výše uvedené údaje ukazují na vznik významného subjektu s velkou hospodářskou a finanční silou, který způsobí **silnou nerovnováhu v možnostech soutěžit** ve vztahu k ostatním soutěžitelům na trhu s možným podstatným narušením hospodářské soutěže. Negativní dopady ze vzniku významné hospodářské a finanční síly po spojení se pak projeví zejména ve:

- vytvoření bariéry pro vstup nových soutěžitelů na trh,
- v možném postupném vytlačování slabších soutěžitelů z trhu z důvodu, že hospodářsky a finančně silný subjekt bude mít vždy **možnost nabídnout lepší negociační podmínky** oprávněným zákazníkům, které vznikly v souvislosti s úsporami z rozsahu. Po ovládnutí trhu však vznikne stav, kdy odběratelé budou odkázáni zejména na dodávky jednoho silného dodavatele. Tato skutečnost by mohla mít **negativní dopad na cenový vývoj** v elektroenergetickém sektoru.
- možnosti dlouhodobého uchování tržní struktury po spojení ČEZ/5 REAS z důvodu, že elektroenergetický trh, na rozdíl např. od inovačně dynamicky se měnícího telekomunikačního trhu, je trhem vyžralým, na kterém je dominantní subjekt schopen snadno si snadno udržet získané postavení.

Kromě toho, jak patrné z výše uvedených hodnot investic, nově vzniklý integrovaný subjekt bude disponovat velmi **silným investičním potenciálem**, který mu umožní:

- budovat nové modernější zdroje, které budou mnohem konkurenceschopnější než zdroje nezávislých výrobců a které by v konečném důsledku mohly vést až k vyloučení nezávislých výrobců z trhu,

- dále diverzifikovat své výrobní kapacity umožňující jejich efektivní využití dle momentálních potřeb. Tato výhoda se zejména projeví ve vztahu k nabídkám podpůrných služeb, což opět znamená, že ostatní subjekty, nabízející podpůrné služby, nebudou schopny konkurovat svými nabídkami na poptávku ČEPS; to by mohlo mít za následek útlum jejich výroby.

Úřad při hodnocení hospodářské a finanční síly spojením vzniklého subjektu zohlednil též skutečnost, že majoritními akcionáři zbývajících REAS, tj. JČE, JME a PRE, jsou kapitálově silné zahraniční společnosti. Význam posouzení finanční a hospodářské síly spojením vzniklého subjektu a ostatních soutěžitelů na trhu je však v rámci posouzení tohoto spojení dán skutečností, že podnikání v elektroenergetickém odvětví je finančně náročné, a zejména tím, že existuje mimořádná asymetrie mezi hlavními konkurenty, pokud jde o výši jejich vnitřních finančních zdrojů. Úřad se tak neztotožňuje s názorem účastníka řízení, že jeho současná finanční síla bude plně vyvážena na trhu v České republice obdobnou finanční a hospodářskou silou tuzemských a zahraničních soutěžitelů, a to přinejmenším do doby začlenění do společného trhu EU s elektrickou energií.

Z výše uvedených důvodů lze konstatovat, že z pohledu posouzení spojení **z hlediska hospodářské a finanční síly** spojujících se soutěžitelů ve smyslu ustanovení § 17 odst. 1 zákona, **nemůže dojít k zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže** na trzích výroby a dodávek elektřiny oprávněným zákazníkům.

5.3. Posouzení spojení z hlediska potřeby zachování a rozvíjení efektivní hospodářské soutěže

5.3.1 Ztráta dosavadního stupně nezávislého chování 5 REAS v předcházejících letech

Tabulka č. 3: Podíl nákupů elektrické energie od ČEZ u jednotlivých REAS v letech 1998-2001 [...obchodní tajemství...]

REAS	Rok 1998	Rok 1999	meziroční změna	Rok 1999	Rok 2000	meziroční změna	Rok 2000	Rok 2001	meziroční změna	Změna 1998-2001
JČE										
JME										
PRE										
SČE										
SME										
STE										
VČE										
ZČE										

Zdroj: Analýza Invicta Bohemica

Z tabulky č. 3 lze odvodit tyto závěry:

- V roce 2001 **převažují** odběry REAS od ČEZ ve výši v průměru [...obchodní tajemství...]%. To znamená, že cca [...obchodní tajemství...]% bylo možno nakoupit od jiných alternativních dodavatelů, což svědčí o **určitém stavu nezávislosti na společnosti ČEZ**.
- Ve sledovaném období let 1998-2001 došlo k poklesu podílu dodávek z ČEZ do REAS průměrně o [...obchodní tajemství...] %, přičemž společnost VČE snížila podílu odběru elektřiny od ČEZ o [...obchodní tajemství...] %.

Spojením ČEZ/5 REAS se s největší pravděpodobností tento pozitivní trend diverzifikace dodavatelů elektřiny pro REAS přeruší, čímž se v konečném důsledku ztíží volba 5 REAS patřících do subjektů ČEZ/5 REAS **při výběru dodavatele elektřiny**

s následným efektem na snížení možnosti volby výběru elektřiny ze strany oprávněných zákazníků, zejm. z pohledu cen.

Toto zjištění Úřadu o ztrátě nezávislosti jednání kontrolovaných REAS podpořila řada stanovisek, které Úřadu byly zaslány v průběhu správního řízení, jak ze strany nezávislých výrobců či obchodníků s elektrickou energií, tak i oprávněných zákazníků samotných. Byl potvrzen obecný trend snižování závislosti REAS na dodávkách elektřiny od společnosti ČEZ a zároveň vyjádřena obava, že ČEZ přinutí jím kontrolované REAS primárně nakupovat jím vyrobenou elektřinu. Tato obava nebyla ze strany účastníka řízení vyvrácena, a to též vzhledem k tomu, že provozovatel distribuční soustavy má právo zvolit si výrobce pro dodávku elektřiny kategorii chráněných zákazníků, aniž by měl podle jakéhokoliv právního předpisu povinnost vybrat dodavatele s nejuvýhodnějšími podmínkami a cenou, a to aniž by se prodej chráněným zákazníkům stal pro vertikálně integrovaný subjekt ztrátovým.

Uvedené skutečnosti **nesvědčí o tom, že předmětné spojení vede k zachování nebo rozvíjení účinné hospodářské soutěže**, protože je zřejmé, že uvedené 5 REAS ztratí již v současnosti nabytou částečnou nezávislost chování na trhu obchodu s elektřinou, a to jak v oblasti nákupu elektrické energie, tak i jejího prodeje oprávněným zákazníkům.

5.3.2. Nabytí blokačního podílu společnosti ČEZ ve třech REAS a v ČEPS může vést k ovlivňování některých zásadních rozhodnutí těchto společností

Existence strukturálních vazeb mezi společnostmi ČEZ a hlavními současnými i budoucími konkurenty na trhu dodávek pro oprávněné zákazníky, tj. společnostmi JČE, PRE a JME, vzhledem k vlastnictví blokačních minoritních podílů společnosti ČEZ v těchto regionálních distribučních společnostech, **umožní blokovat, a tím ovlivňovat některá zásadní rozhodnutí mající vliv na dlouhodobé soutěžní chování těchto významných konkurentů**. Typickými příklady takových zásadních rozhodnutí valných hromad, které mohou mít vliv na dlouhodobé soutěžní chování tří nezávislých REAS a které by společnost ČEZ mohla svým minoritním akciovým podílem blokovat, jsou rozhodnutí o sloučení, splynutí, či rozdělení společnosti a schvalování ovládacích smluv a jejich změn. Uvedené skutečnosti vyplývají ze stanov společností JME, JČE a PRE.

Tyto obavy ze strukturální provázanosti vertikálně integrovaného subjektu na jeho případné nejvýznamnější konkurenty na trhu dodávek pro oprávněné zákazníky byly akcentovány rovněž ve stanoviscích třetích stran. Stanoviska poukazovala na skutečnost, že blokační podíl ČEZ v JME, JČE a PRE mu umožní zabránit přijetí určitých strukturálních změn těchto společností, čímž by mohl ČEZ chránit své dominantní postavení na relevantních trzích a bránit dlouhodobému hospodářskému rozvoji těchto společností, což by znehodnotilo investice, které do těchto společností byly vloženy v průběhu 90. let strategickými investory.

Dle účastníka řízení, který nesouhlasí s výše zmíněnou obavou, je třeba zohlednit především platnou právní úpravu obsaženou v obchodním zákoníku, která neumožňuje minoritnímu vlastníku aby ovlivňoval obchodní vedení společnosti.

Úřad považuje v této souvislosti za rozhodující, že existence blokačního minoritního podílu společnosti ČEZ ve svých nejvýznamnějších konkurentech umožní této společnosti, v souladu s ustanoveními obchodního zákoníku, popř. stanov, blokovat, a tím ovlivňovat některá zásadní rozhodnutí mající vliv na dlouhodobé soutěžní chování těchto významných konkurentů prostřednictvím hlasování na valné hromadě (a to i negativním způsobem). Tím dojde k redukci motivace a možnosti JČE, JME a PRE být plně samostatnými aktivními konkurenčními silami na trhu.

Stejné obavy sdílí Úřad i v souvislosti se skutečností, že spojením vzniklý vertikálně integrovaný subjekt by měl obdobný blokační minoritní akciový podíl i v provozovateli přenosové soustavy, společnosti ČEPS.

Vlastnictví blokačního minoritního akciového podílu ČEZ/5 REAS v JME, JČE, PRE a v ČEPS **nemůže** z výše uvedených důvodů **vést k zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže**.

5.3.3. Omezení možnosti oprávněných zákazníků zvolit si svého dodavatele z důvodu poklesu počtu významných, rozhodujících soutěžitelů na trhu obchodu s elektřinou

V současné době si oprávnění zákazníci mohli vybírat elektřinu z nabídek ČEZ a osmi jednotlivých REAS. Po vertikálním propojení vznikne subjekt, v jehož rámci dominantní výrobce elektřiny ovládne 5 REAS.

Po spojení ČEZ/5 REAS tyto distribuční společnosti s největší pravděpodobností ztratí svou samostatnost při vytváření cenové nabídky v soutěžích, což bylo předmětem připomínek třetích stran.

Všechny tyto subjekty si navzájem při výběrových řízeních na dodávku elektřiny vypsánymi oprávněnými zákazníky navzájem konkurovaly. Výsledkem tohoto konkurenčního prostředí bylo citelné snížení ceny a zlepšení podmínek dodávek elektřiny pro oprávněné zákazníky. Důsledkem toho mohou klesat náklady na energii u oprávněných zákazníků, které představují významnou položku jejich celkových nákladů. Toto se v konečné fázi může pozitivně projevit na konkurenceschopnosti jejich výrobků. Jedním z příkladů uvedené konkurence je výběrové řízení vypsané Dopravním podnikem Ostrava, kdy tento oprávněný zákazník obdržel nabídky mj. od společnosti SME a ČEZ, přičemž nabídka od SME byla **o [...obchodní tajemství...]Kč za MWh nižší než společnost ČEZ**.

Dále např. společnost SME, do jejíhož zásobovacího distribučního území je umístěna cca třetina stávajících oprávněných zákazníků z celé ČR, **rovněž realizovala dovozy elektřiny** ze zahraničí prostřednictvím společnosti Entrade. Je velmi pravděpodobné, že za stavu **převisu nabídky elektřiny** nad její poptávkou v ČR a s přihlédnutím ke skutečnosti, že ČEZ je **významným vývozcem elektřiny**, bude velmi obtížné očekávat dovozy realizované REAS, v nichž ČEZ bude mít majoritní akciový podíl. Tím však **dovoz elektřiny**, který by mohl podporovat rozvoj soutěžního prostředí na trhu obchodu s elektřinou pro oprávněné zákazníky, **bude utlumen** a nahrazen elektřinou ze zdrojů ČEZ.

Ve svém důsledku tato situace bude vést k **dalšímu posílení postavení nově vzniklého integrovaného subjektu**, a to jak na trhu obchodování s elektrickou energií, tak i na trhu výroby.

Účastník řízení s výše uvedenou obavou nesouhlasí, neboť na trhu existuje konkurence, v důsledku regulovaného přístupu do sítí a velkého počtu subjektů s licenci na obchod. K tomu Úřad uvádí, že přes existenci regulovaného přístupu do sítí, velikost spotřeby současných oprávněných zákazníků limituje počet soutěžitelů na straně nabídky převážně na ČEZ a jednotlivé REAS. S další postupnou liberalizací se trh otevře i pro další okruh oprávněných zákazníků, což zvýší prostor pro působení dalších, především významnějších obchodníků, nicméně přinejmenším z historických důvodů, příslušného tržního postavení, nabytých zkušeností a s ohledem na poznatky ze zahraničních trhů, kde liberalizace postoupila dále, lze předpokládat, že přinejmenším ve střednědobém horizontu budou nejvýznamnějšími dodavateli oprávněných zákazníků i nadále ČEZ a REAS.

Výše uvedená skutečnost je posílena vysokou závislostí JME, JČE a PRE na dodávkách elektrické energie ze společnosti ČEZ. Z důvodu, že tyto REAS nemají adekvátní dodavatele elektrické energie, a z důvodu vysokého tržního podílu vertikálně integrovaného subjektu na trhu výroby, který nevylučuje možnost stanovení **méně výhodných podmínek** pro dodávky elektřiny nezávislým REAS, jakožto jeho konkurentů na trhu dodávek elektřiny pro oprávněné zákazníky, aniž by to nutně znamenalo porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže, bude docházet k dalšímu posilování postavení tohoto vertikálně integrovaného subjektu.

Možnost **omezení volby dodavatele** elektřiny pro oprávněné zákazníky na trhu obchodu s elektřinou, bude vést k negativnímu dopadu na hospodářskou soutěž. Z tohoto důvodu snížení počtu významných, rozhodujících dodavatelů na uvedeném trhu **působí proti uchování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže**.

5.3.4. Současně se záměrem ČEZ uhájít a posílit svou tržní pozici na trhu s elektřinou vytvořením silného integrovaného subjektu ČEZ/5 REAS stoupá riziko pro menší společnosti, které se zabývají kombinovanou výrobou elektřiny a tepla, že tyto společnosti již nebudou mít vliv na tvorbu konkurenčních cen elektřiny. Pokud budou takové společnosti chtít uspět na trhu, bylo by to za cenu ztrát, což by v konečném důsledku mohlo vést ke zvýšení cen dodávaného tepla pro odběratele, které dodávají teplo konečnému zákazníkovi za cenu, která je však cenou regulovanou.

I přes připravovanou podporu výroby elektřiny z kogeneračních zdrojů ve výši 38 Kč/MWh a 20 Kč/MWh za vyvedení výkonu do distribuční soustavy, existence silného postavení společnosti ČEZ na trhu výroby elektřiny v kombinaci se zajišťováním distribuce a obchodování s elektřinou 5 REAS, zakládá nebezpečí pro společnosti zabývající se kombinovanou výrobou elektřiny a tepla tím, že ve snaze udržet se na trhu s elektřinou budou nuceni vyrábět elektřinu, jejíž cena by se mohla pohybovat na hranici výrobních nákladů. Ačkoliv dle ustanovení § 25 odst. 12 energetického zákona je stanovena povinnost REAS vykupovat elektřinu z obnovitelných zdrojů a z kombinované výroby, není však energetickým zákonem stanovena cena elektřiny vyráběnou z kogenerace. Z tohoto důvodu REAS mohou nabízet nižší výkupní cenu za elektřinu od malých výrobců elektřiny z kogeneračních zdrojů, které tito malí výrobci nebudou schopni nabídnout na rozdíl od rozhodujícího dodavatele ČEZ.

S ohledem na zájem udržet dosahování přiměřeného zisku se budou tito výrobci elektřiny z kogeneračních zdrojů pravděpodobně pokoušet o přesuny nákladů z výroby elektřiny do nákladů na výrobu tepelné energie. Avšak s ohledem na regulaci cen tepelné energie, která je prováděna ERÚ, budou tyto přesuny nákladů obtížně proveditelné. Konečným důsledkem uvedených skutečností může být buď zvýšení ceny tepla pro konečné spotřebitele pokud se přesun nákladů uskuteční nebo odchod výrobců elektřiny a tepla v kogeneraci z trhu, protože nebudou generovat dostatečný objem zisku, a tím i zajišťovat návratnost jimi vložených investic. Obě tyto možné varianty by mohly vést k narušení tepelného hospodářství v České republice s významnými negativními dopady na domácnosti i podnikatelské prostředí. V obdobném smyslu se vyjádřily ve svých stanoviscích i třetí strany. Účastník řízení v této souvislosti poukazuje na zákonnou povinnost výkupu kogenerační elektrické energie, a to za cenu, kterou v současné době stanovuje ERU. Úřad považuje za významné pro posouzení této záležitosti, že ačkoliv zákonná povinnost vykupovat tento druh energie skutečně existuje, od roku 2003 pravděpodobně nebude stanovena minimální cena výkupu, ani žádný jiný ekvivalentní nástroj stanovení ceny pro výkup.

Ve svém konečném důsledku to bude znamenat, že malí výrobci elektřiny z kogeneračních zdrojů těžko obstojí uvedenému stavu, což může vést k jejich **odchodu z trhu ještě před tím, než bude provedena deregulace ceny tepla a než se rozšíří okruh oprávněných zákazníků v průběhu příštích několika let**. V této souvislosti je možno konstatovat, že za uplynulých deset let byl postaven velký počet malých kogeneračních jednotek s vysokou účinností využití paliva a **dobavajících elektřinu do nižších napěťových úrovní distribučních soustav**. Jako jeden z možných důvodů trendu snížení tržních podílů ČEZ v předchozích letech na dobavkách elektřiny lze právě považovat **větší flexibilitu malých nezávislých výrobců na potřeby zákazníka**. Spojením ČEZ/5 REAS tuto komparativní výhodu malých nezávislých výrobců spojení s největší pravděpodobností utlumí. Úřad vnímá uvedenou skutečnost jako **velkou hrozbu pro budoucí rozvoj konkurence na trhu obchodu s elektřinou po rozšíření okruhu oprávněných zákazníků, dále pak reálné nebezpečí pro zvyšování ceny tepla pro konečného spotřebitele po odstranění regulace cen tepla**. Z uvedených důvodů je riziko negativních dopadů na výrobce elektřiny v kogeneraci v důsledku spojení ČEZ/5 REAS poměrně vysoké a **nesvědčí o tom, že předemtné spojení vede k zachování nebo rozvíjení účinné hospodářské soutěže**.

5.4. Posouzení spojení z hlediska struktury všech spojení dotčených trhů

Nově vznikající struktura elektroenergetického sektoru, která předpokládá vertikální propojení dominantního výrobce elektřiny a pět REAS a vlastnění 34% blokačního minoritního akciového podílu ve společnosti ČEPS, by mohla být v procesu probíhající liberalizace trhu **z hlediska potenciálních větších investorů méně zajímavá**. Hlavním důvodem pro případné odchody stávajících investorů a neochotu nových investorů vstupovat na elektroenergetické trhy může být i to, že si nově vzniklé seskupení může svou ekonomickou silou dovolit za cenu minimální marže získávat oprávněné zákazníky již nyní nabízením nízkých cen elektřiny. Tento důvod může představovat s ohledem na vysokou investiční náročnost podnikání v této oblasti významnou bariéru vstupu. To, že se již na začátku postupného otvírání trhu pro oprávněné zákazníky vytváří stav, který vytváří **bariéry pro vstup dalších konkurentů**, buď výrobců či obchodníků s elektřinou, se v konečném důsledku negativně projeví u oprávněných zákazníků ve zúžení možnosti výběru dodavatele elektřiny a cenových podmínek. Vzhledem k tomu, že z obecného hlediska posuzování každé koncentrace je důležitá **anticipace tržních struktur** v budoucích letech, a že rozhodnutím o spojení vzniká na dotčených trzích nezvratný stav, je výše uvedená skutečnost silným potenciálním nebezpečím pro hospodářskou soutěž na dotčených trzích, protože může vést k **omezení dynamiky rozvoje těchto trhů**.

Kromě toho nelze vyloučit, že u nově vznikajícího integrovaného subjektu s velkou tržní silou po upevnění jeho pozice v elektroenergetickém sektoru bude **snížena snaha o optimalizaci vlastních nákladů a minimalizaci cen** pro oprávněné zákazníky. Šetření Úřadu prokázala, že struktura trhu dobavek elektřiny pro oprávněné zákazníky, která ovlivňuje podmínky hospodářské soutěže na tomto trhu, **je nevyvážená**, protože skutečnými rozhodujícími soutěžiteli jsou REAS a ČEZ. Z důvodu historického vývoje předemtného trhu disponují REAS nejlepšími znalostmi o poptávce oprávněných zákazníků v jednotlivých regionech. Vertikální propojení s dominantním výrobcem elektřiny, který má největší výkonové kapacity a diverzifikované zdroje výroby elektřiny, a tím i možnost nabídnout v současné době levnější elektřinu, upevní dále postavení ČEZem kontrolovaných REAS na tomto trhu.

Za takového stavu nelze vyloučit ani utlumení aktivit některých menších dodavatelů elektřiny, včetně jejich odchodu z trhu. V popsáném případě se promítá tržní síla z jednoho hospodářského stupně (výroba) na další hospodářský stupeň (dobavky). To je velmi silná

výhoda jediného vertikálně propojeného subjektu, který **nemá odpovídající konkurenty s obdobnou prostorovou strukturou**.

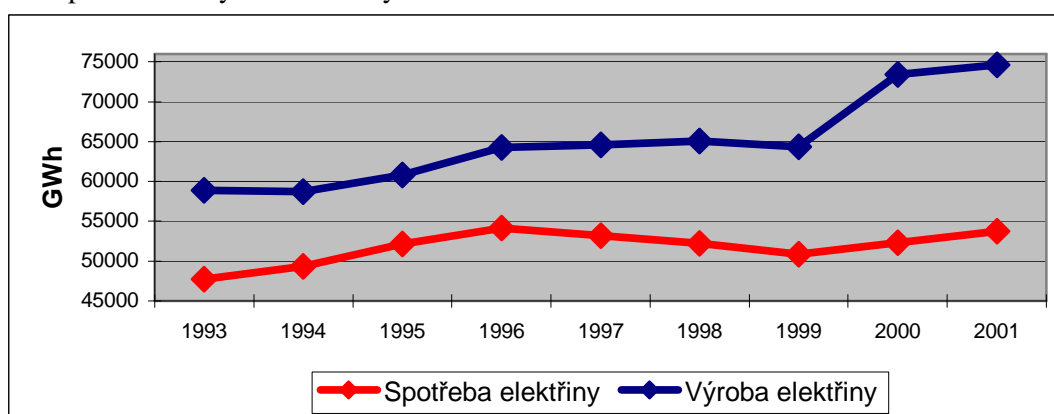
Strukturu trhu dodávek elektřiny pro oprávněné zákazníky může dále ovlivnit i skutečnost, že zbývající tři REAS, i přes klesající závislost na dodávkách ČEZ, odebírají stále rozhodující množství elektřiny od ČEZ. Vznik integrovaného subjektu ČEZ/5 REAS s významným postavením daným silnou tržní a finanční silou, **nevylučuje obtížnější vyjednávání obchodních podmínek** mezi dominantním výrobcem a třemi nezávislými REAS.

O struktuře trhu **výroby elektřiny** lze konstatovat, že z hlediska ochrany hospodářské soutěže se opět jedná o **strukturu nevyváženou**. Společnost ČEZ má cca 70% tržní podíl na uvedeném trhu oproti 5% tržnímu podílu druhého největšího výrobce elektřiny v ČR, společnosti International Power. Ačkoliv účastník řízení poukazuje na skutečnost, že ke změně stávajícího tržního podílu nedochází, Úřad zkoumal postavení spojením vzniklého subjektu na tomto trhu z hlediska jeho tržní síly, která přes marginální nárůst tržního podílu významným způsobem vzroste.

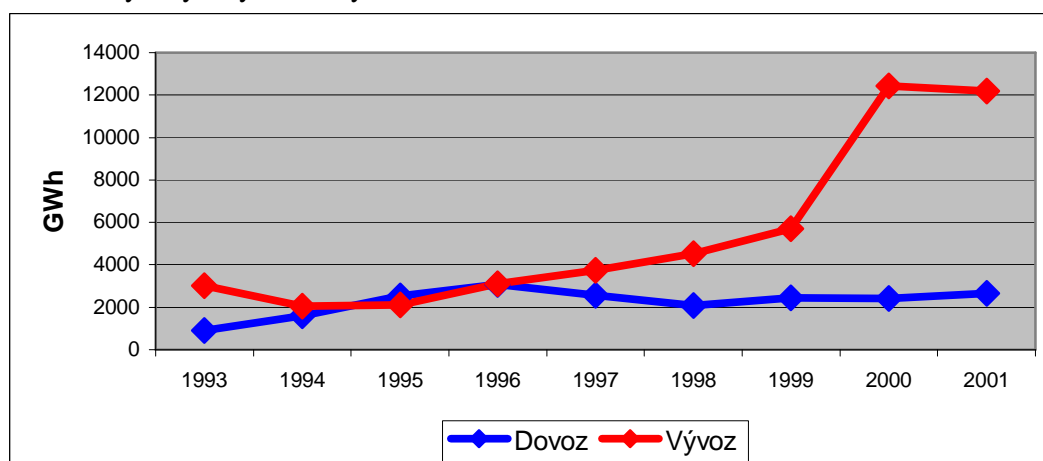
Z výše uvedených důvodů lze konstatovat, že **spojení z hlediska struktury všech spojením dotčených trhů nevede k uchování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže**.

5.5. Posouzení spojení z hlediska vývoje nabídky a poptávky na dotčených trzích

Graf č. 1: Spotřeba vs. výroba elektřiny

Graf č. 2: Dovozy a vývozy elektřiny v letech 1993 až 2001

Grafy č. 1 a 2 ilustrují vývoj výroby elektřiny ve vztahu k její spotřebě v letech 1993-2001 a vývoj dovozu elektřiny oproti vývozu elektřiny za stejné sledované období.

Z grafu Spotřeba vs. výroba elektřiny v letech 1993-2001 je zřejmé, že nabídka elektřiny podstatně převyšuje poptávku. Lze rovněž odvodit, že výraznému nárůstu množství vyrobené elektřiny v letech 2000-2001 odpovídá nezanedbatelný nárůst vývozu elektřiny.

Ve vztahu k předmětnému spojení z porovnání vývoje nabídky a poptávky na dotčených trzích lze učinit tyto závěry:

- na trhu výroby elektřiny je **značný přebytek výrobní kapacity**, který se po dosažení plného výkonu jaderné elektrárny Temelín ještě zvětší,
- k uspokojení poptávky oprávněných zákazníků **existuje již v současné době účinná hospodářská soutěž**; řada menších nezávislých výrobců nebo obchodníků s elektřinou je **připravena účastnit se hospodářské soutěže** v souvislosti s rozšířením okruhu oprávněných zákazníků, o čemž svědčí počet vydaných licencí opravňujících k činnosti v elektroenergetickém odvětví,
- nadbytek vyrobené elektřiny se nemusí dařit vyvážet v takovém rozsahu jako v posledních dvou letech,
- předmětným spojením vznikne vertikální propojení mezi dominantním výrobcem elektřiny a 5 REAS, což významným způsobem změní strukturu relevantního trhu dodávek elektřiny pro oprávněné zákazníky, a tím i strukturu nabídky na uvedeném trhu. Dominantní výrobce elektřiny, vlastníci velké výrobní diverzifikované zdroje, které umožňují nižší výrobní náklady, bude schopen jít do soutěže o dodávky pro REAS s nejuvhodnější cenou. Protože 5 REAS bude kontrolováno ČEZ, lze s největší pravděpodobností předpokládat, že **stávající oprávnění zákazníci jednotlivých pěti REAS před spojením se stanou oprávněnými zákazníky integrovaného subjektu ČEZ/5 REAS**.
- menší nezávislí výrobci nebo obchodníci s elektřinou nebudou schopni konkurovat nově vzniklému subjektu. Tím se **již v současné době tyto soutěžitelé dostávají do nevýhodné pozice** před dalším rozšířením okruhu oprávněných zákazníků.

Posouzení spojení z hlediska vývoje nabídky a poptávky na dotčených trzích ukazuje, že spojením **nemůže dojít k uchování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže**.

5.6. Posouzení spojení z hlediska možnosti volby dodavatelů nebo odběratelů spojujících se soutěžitelů

V současné době na trhu dodávek elektřiny pro oprávněné zákazníky působí 9 rozhodujících soutěžitelů (8 REAS a ČEZ), z nichž si mohou oprávnění zákazníci vybrat podle nabízené ceny nebo obchodních podmínek. S postupující liberalizací trhu se okruh oprávněných zákazníků bude dále rozšiřovat.

Spojením dominantního výrobce elektřiny s pěti REAS a vznikem vertikálně propojeného subjektu s významnou tržní a finanční silou se **počet potenciálních dodavatelů elektřiny pro oprávněné zákazníky sníží**.

Ačkoliv česká elektroenergetická soustava je historicky propojena zejména se slovenskou elektroenergetickou soustavou, ale i dalšími soustavami okolních států, údaje o objemu dovozu a poměru dovozu a vývozu, které Úřad získal v průběhu šetření neprokazují, že by dovoz elektrické energie představoval v současné době reálnou alternativu pro většinu elektrické energie vyrobené v ČR.

Aplikace obchodní politiky zaměřené na posílení postavení silného integrovaného subjektu na trhu dodávek elektřiny nabízením výhodnějších cen v době před rozšířením okruhu oprávněných zákazníků může vést k dalšímu snížení počtu potenciálních dodavatelů elektřiny z řad menších nezávislých výrobců či obchodníků. Obchodní politika, kterou si hospodářsky a finančně silný vertikálně propojený subjekt může na určitou dobu dovolit, nevylučuje pravděpodobnost, že po vyčerpání finančních zdrojů, umožňujících nabízet výhodné ceny dodávané elektřiny za současného upevnění postavení na tomto trhu, může nastat trend zvyšování cen. Nicméně tento trend nastane za situace, kdy již počet dodavatelů elektrické energie bude podstatně snížen a tím i možnost oprávněných zákazníků zvolit si výhodnou cenu a podmínky dodávek.

Z tohoto důvodu posouzení spojení **z hlediska možnosti volby dodavatelů nebo odběratelů spojujících se soutěžitelů nemůže vést k závěru, že dochází k uchování nebo rozvíjení efektivní hospodářské soutěže.**

5.7. Posouzení spojení z hlediska právních a jiných překážek

V současné době platí ustanovení § 44 energetického zákona č. 458/2000 Sb., na jehož základě Ministerstvo průmyslu a obchodu může rozhodnout o určitých omezeních dovozu elektřiny za přesně definovaných podmínek. Jedná se však o výjimečné případy, jako např. možnost ohrožení osob nebo věcí na území ČR, vliv výrobců elektřiny na životní prostředí v zemi odkud se uskutečňuje dovoz apod.

Podnikání v elektroenergetickém odvětví je možné za podmínek stanovených energetickým zákonem. Každé fyzické či právnické osobě, která splní uvedené podmínky, je udělena licence ERÚ na dobu určitou, nejméně však na 25 let v případě na výrobu, přenos a distribuci elektřiny a nejméně na 5 let v případě licence na obchod s elektrickou energií. Vstup do odvětví je tedy umožněn každému subjektu, splňuje-li příslušné podmínky, samotný proces udělení licence není časově náročný. Pro vstup nových soutěžitelů na trh podpůrných služeb je vyžadováno, aby zdroje garantovaly v kterémkoli období roku určitý výkon. Takové zdroje musí být certifikovány. Uvedený požadavek musí splnit každý soutěžitel, který chce dodávat podpůrné služby.

Určité administrativní překážky související s momentální neprovozovatelností určitého úseku energetické soustavy, které mohou vzniknout v souvislosti s přenosem elektřiny od zahraničního výrobce k zákazníkovi, jsou řešeny ERÚ, který rozhoduje o oprávněnosti případných stížností podle správního řádu.

Úřad dále vzal v úvahu, že podnikání v elektroenergetickém sektoru je finančně náročné, a finanční náročnost je třeba považovat za jinou než právní překážku vstupu na trh.

Posouzení spojení z hlediska právních překážek svědčí o tom, že trh elektroenergetického odvětví umožňuje rovný přístup všem soutěžitelům, kteří chtějí v odvětví podnikat. Z tohoto důvodu lze konstatovat, že **se i za realizace předmětného spojení uvedený stav měnit nebude.**

5.8. Závěr z celkového posouzení spojení

Šetření Úřadu v rámci tohoto správního řízení prokázala, že spojením soutěžitelů dojde ke vzniku dominantního postavení spojením vzniklého subjektu, které by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům a trhu výroby elektrické energie. Toto nebezpečí je způsobeno výslednou tržní silou spojujících se soutěžitelů, která je dána vysokými hodnotami výsledných tržních podílů na všech spojením dotčených trzích, zejména na trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům, významnou hospodářskou a finanční silou

spojením vzniklého subjektu, strukturou všech spojením dotčených trhů a velikostí tržních podílů nejbližších konkurentů na těchto relevantních trzích. Takto získané dominantní postavení nebude pouze dočasné. Lze tedy očekávat, že za současného stavu by spojení vedlo k podstatnému narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu dodávek pro oprávněné zákazníky, a to i přes rozšiřující se okruh oprávněných zákazníků v důsledku liberalizace v elektroenergetickém sektoru.

6. Aplikace § 17 odst. 2 a 3 zákona

Analýzou kritérií obsažených v ustanovení § 17 odst. 1 Úřad zjistil, že spojení soutěžitelů, pokud by bylo realizováno v podobě a rozsahu, jak bylo předmětem návrhu na povolení, by vedlo ke vzniku dominantního postavení, které by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu. Toto dominantní postavení přitom pravděpodobně nebude v krátkodobém horizontu narušeno silným vstupem na trh.

Při úvahách o aplikaci ustanovení § 17 odst. 2 a 3 zákona Úřad vycházel ze skutečnosti, že spolu s předpokládanou integrací České republiky do Evropské unie a postupným vznikem společného trhu s elektrickou energií v rámci EU bude spojením vzniklý vertikálně integrovaný subjekt v dlouhodobém časovém horizontu vystaven konkurenčním tlakům ze strany zahraničních elektroenergetických subjektů obdobné velikosti a tržní síly. Z uvedeného důvodu Úřad usoudil, že v případě, jestliže budou spojením vzniklému subjektu v rozhodnutí uloženy takové podmínky a omezení, které efektivně odstraní bezprostředně hrozící nebezpečí pro účinnou hospodářskou soutěž na relevantním trhu ve střednědobém časovém horizontu, lze toto spojení s takovými podmínkami a omezeními povolit.

7. Podmínky ve prospěch zachování účinné soutěže

Úřad při rozhodování podle hlavy IV zákona musí zkoumat, zda posuzované spojení způsobí negativní dopady na hospodářskou soutěž ve smyslu § 17. V případě, že takové negativní důsledky shledá, což se v případě tohoto správního řízení stalo, nemůže se zbavit své povinnosti sám přispět k nalezení takových řešení, která by na straně jedné umožnila spojujícím se soutěžitelům uskutečnit spojení v souladu s jejich původním záměrem, při současné eliminaci takových nebezpečí. K tomu účelu právě slouží pravomoc Úřadu uložit podmínky a omezení dle § 17 odst. 3 zákona. Podmínky, které Úřad uložil v tomto správním řízení, je nutné chápat jako **soubor (komplex)**, jehož jednotným účelem je odstranit identifikovaná nebezpečí pro účinnou hospodářskou soutěž. Pouze za současné aplikace všech uložených podmínek a omezení může dojít k eliminaci vysoké tržní síly spojením vzniklého subjektu a z toho plynoucího podstatného narušení hospodářské soutěže.

7.1. Podmínka uvedená v bodě 1 části výroku o podmínkách ve prospěch zachování účinné soutěže

Po uskutečnění plánované restrukturalizace bude společnost ČEZ držet 34% akcií společnosti ČEPS, což představuje tzv. blokační minoritu, která v souladu s ustanoveními obchodního zákoníku, popř. stanov, umožňuje společnosti ČEZ blokovat, a tím i ovlivňovat některá zásadní a strategická rozhodnutí tohoto provozovatele přenosové soustavy. Spojením vzniklý integrovaný subjekt tak jako jediný účastník trhu s elektrickou energií se bude moci aktivně podílet na formování dlouhodobé strategie společnosti ČEPS, jako monopolního provozovatele přenosové soustavy (a to i negativním způsobem, formou blokace některých zásadních rozhodnutí valné hromady).

Nezávislé a nestranné fungování přenosové soustavy je pro vznik a existenci elektroenergetického trhu nezbytným předpokladem, jehož naléhavost se zvyšuje v případech, kdy na trhu působí dominantní subjekt v oblasti výroby či obchodu, resp. jsou-li dominantní výroba, obchod a monopolní distribuce vertikálně integrovány. Nebezpečí pro hospodářskou

soutěž, plynoucí z kombinace uvedené vertikální integrace a blokačního akciového podílu integrovaného subjektu v provozovateli přenosové soustavy, nemůže odstranit ani existence tzv. regulovaného přístupu do přenosové soustavy. Zavedení tohoto institutu je nezbytné z hlediska samotné existence možnosti konkurence v elektroenergetickém odvětví na úrovni vysokonapěťové soustavy, neřeší nicméně veškerá nebezpečí spojená s existencí vlivu na provozovatele přenosové soustavy ze strany pouze jednoho, k tomu dominantního subjektu na trhu.

Ačkoliv blokační minoritní podíl neumožňuje jeho držiteli výkon kontroly ve smyslu zákona, dává mu nadstandardní vliv na některá rozhodnutí předmětného subjektu. Tento vliv se vzhledem k vertikálně integrovanému uspořádání spojením vzniklého subjektu jeví jako negativní z hlediska možnosti zachování a rozvoje hospodářské soutěže.

Dominantní výrobce ČEZ, který bude držet akcie společnosti ČEPS a vykonávat hlasovací práva v rozsahu blokační minority, by jako **jediný** z akcionářů byl nositelem licence ve smyslu energetického zákona a měl dostatečné zkušenosti s fungováním elektroenergetického sektoru. V tomto směru jde o **kvalitativně jiného akcionáře, s jinými znalostmi a zájmy** na trhu, než je tomu v případě společnosti Osinek, resp. státu jako vykonavatele hlasovacích práv spojených a akciemi drženyými společnostmi Osinek. Navíc nelze vyloučit, že společnost ČEZ, jako minoritní akcionář, bude mít díky svým zkušenostem získaným v době, kdy byla majoritním akcionářem či přímo provozovatelem přenosové soustavy, z vůle majoritního akcionáře svého zástupce v představenstvu či dozorčí radě společnosti ČEPS.

Infrastruktura přenosové soustavy vznikla v době, když byla provozována společností ČEZ. Z logiky věci nelze vyloučit skutečnost, že již když se připravoval Kodex přenosové soustavy, který stanoví technické podmínky provozu přenosové soustavy, **některá řešení technického dispečinku mohla být ovlivněna prioritní historicky danou vazbou na výrobní zařízení ČEZ**. Úřad vnímá jako nebezpečí pro rozvoj efektivní hospodářské soutěže případnou přetrvávající možnost preferování dodávek podpůrných služeb od společnosti ČEZ před dodávkami jiných společností z důvodu možné existence této vazby.

Úřad navíc nevyklučuje možnost **hlasování ve shodě** mezi majoritním akcionářem, společnostmi Osinek, resp. MPO, a společnostmi ČEZ v některých případech při přijímání rozhodnutí v orgánech ČEPS, ovlivňujících soutěž ve vztahu k přidělování přenosové kapacity a zejména nákupu podpůrných služeb. Například řešení problematiky těžby hnědého uhlí a uchování pracovních míst v příslušných těžebních regionech může patřit mezi významné zájmy státu, který bude vykonávat hlasovací práva spojená s akciemi v držení společnosti Osinek. Vzhledem k tomu, že hlavním odběratelem hnědého uhlí je společnost ČEZ, která bude mít pochopitelný zájem na využití veškeré své kapacity na trhu výroby elektřiny a jejím umístění na trhu, je možno dovodit, že zájmy majoritního akcionáře a minoritního ČEZ mohou být v takových případech shodné, a mohlo by tedy docházet k neopodstatněnému preferování dodávek elektřiny jako podpůrných služeb od společnosti ČEZ na úkor ostatních dodavatelů těchto služeb.

Z uvedených důvodů Úřad podmínil své povolení spojení podmínkou spočívající v převodu blokačního minoritního akciového podílu na základním kapitálu společnosti ČEPS. Nabyvatelem uvedených akcií musí být státem kontrolovaný subjekt, který nepůsobí v elektroenergetickém sektoru s výjimkou provozování přenosové soustavy. Nabyvatelem uvedeného podílu tak může být např. společnost Osinek nebo Sociální pojišťovna, jejíž vznik se předpokládá. V souladu s podmínkou je naopak vyloučen převod uvedených akcií na jakýkoliv subjekt, v němž má nebo bude mít v období od vydání rozhodnutí do realizace převodu společnost ČEZ jakýkoliv akciový, obchodní či jiný podíl. Pro účely uvedené

podmínky se FNM ČR považuje za státem kontrolovaný subjekt. Převod akcií vyžaduje souhlas Úřadu. Došlo-li by však následkem převodu 34% akcií společnosti ČEPS ke spojení soutěžitelů podle zákona, pak v případě splnění obrátových kritérií uvedených v ustanovení § 13 zákona by takové spojení podléhalo povolení ze strany Úřadu. Případné povolení spojení pak v sobě zahrnuje i souhlas Úřadu podle tohoto rozhodnutí. Naopak v případě, že taková transakce nebude podléhat povinnému povolení ve smyslu zákona, bude účastník řízení nucen obrátit se na Úřad se žádostí o udělení souhlasu.

Podmínka převodu blokačního minoritního akciového podílu ve společnosti ČEPS sama o sobě neodstraňuje nebezpečí plynoucí pro hospodářskou soutěž z předmětného spojení, ale ve spojení s ostatními podmínkami uloženými Úřadem by měla vést k zachování a rozvíjení hospodářské soutěže na relevantním trhu.

7.2. Podmínka uvedená v bodě 2 části výroku o podmínkách ve prospěch zachování účinné soutěže

Po uskutečnění restrukturalizace českého elektroenergetického sektoru má společnost ČEZ získat blokační minoritní akciový podíl v JME, JČE a PRE.

JME, JČE a PRE přitom patří v současné době k nejvýznamnějším dodavatelům elektrické energie oprávněným zákazníkům, a po uskutečnění posuzovaného spojení se stanou jedinými významnými konkurenty spojením vzniklého subjektu na relevantním trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům. Existence blokačního minoritního podílu společnosti ČEZ ve svých nejvýznamnějších konkurentech umožní této společnosti v souladu s ustanoveními obchodního zákoníku, popř. stanov, blokovat, a tím ovlivňovat některá zásadní rozhodnutí mající vliv na dlouhodobé soutěžní chování těchto významných konkurentů prostřednictvím hlasování na valné hromadě (a to i negativním způsobem, formou blokace některých zásadních rozhodnutí). Tato skutečnost může redukovat motivaci a možnost JČE, JME a PRE být plně samostatnými konkurenčními silami na trhu.

Tím, že budou převedeny minoritní akciové podíly v těchto společnostech, nebude ČEZ zapojen žádným způsobem do obchodní politiky JČE, JME a PRE a tyto společnosti budou moci i nadále být aktivní konkurenční silou v elektroenergetickém sektoru. Bude odstraněn jakýkoliv možný vliv společnosti ČEZ na JME, JČE a PRE, což by mělo zajistit, že oprávnění odběratelé si budou moci vybrat svého dodavatele nezávisle na společnosti ČEZ a bude obnovena účinná soutěž na trhu. Odprodej minoritních akciových podílů a odstranění personálních propojení je tak vhodným opatřením tam, kde je třeba zvýšit motivaci konkurovat si na trhu.

Z uvedených důvodů Úřad podmínil své povolení spojení splněním podmínky převodu veškerých akcií vlastněných společnostmi ČEZ v JME, JČE, PRE. Nabyvatelem těchto akcií však nemůže být žádný subjekt, v němž by měla společnost ČEZ jakýkoliv, byť minoritní akciový, obchodní či jiný obdobný podíl, ani subjekt, v němž by takový podíl měla osoba kontrolující společnost ČEZ, s výjimkou státu. Rovněž nemůže být nabyvatelem subjekt přímo nebo nepřímo kontrolovaný společností ČEZ, subjekt přímo nebo nepřímo kontrolující ČEZ, ani subjekt, který by byl přímo nebo nepřímo kontrolován ze strany osoby, která zároveň kontroluje účastníka řízení. Převod akcií vyžaduje souhlas Úřadu. Došlo-li by však následkem převodu akcií ke spojení soutěžitelů podle zákona, pak v případě splnění obrátových kritérií uvedených v ustanovení § 13 zákona by takové spojení podléhalo povolení ze strany Úřadu. Případné povolení spojení pak v sobě zahrnuje i souhlas Úřadu podle tohoto rozhodnutí. Naopak v případě, že taková transakce nebude podléhat povinnému povolení ve smyslu zákona, bude účastník řízení nucen obrátit se na Úřad se žádostí o udělení souhlasu.

7.3. Podmínka uvedená v bodě 3 části výroku o podmínkách ve prospěch zachování účinné soutěže

Úřad vzal především v úvahu skutečnost, že v současné době neexistuje vertikální propojení výroby elektrické energie, obchodu a její distribuce. Na základě posuzovaného spojení dojde k propojení dominantního subjektu, působícího na trhu výroby a trhu obchodu s elektrickou energií, na kterých může existovat konkurence, s činnostmi provozovatelů distribuční soustavy, která je ze zákona lokálním monopolem. Takové propojení má protisoutěžní dopady. Z důvodu zachování možnosti dalšího rozvoje hospodářské soutěže lze připustit pouze určitou míru vertikální integrace. Úřad má za to, že v případě převodu majoritního podílu společnosti ČEZ v jedné regionální distribuční společnosti na jiný subjekt mimo vertikálně integrovanou strukturu bude zachována z hlediska hospodářské soutěže maximálně přípustná míra povoleného propojení výroby a distribuce, která je dle názoru Úřadu kolem 50 %.

V této souvislosti Úřad má v souladu s judikaturou Evropského soudního dvora¹ za to, že tržní podíl spojením vzniklého subjektu v rozmezí 40 - 65 % lze považovat za silný důkaz existence dominantního postavení, zvláště, vezmou-li se v úvahu relativní tržní podíly konkurentů a jiné relevantní skutečnosti, kterými jsou např. struktura společností a jejich zdroje.

Vysoká tržní síla spojením vzniklého subjektu na trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům, vysoký stupeň vertikální integrace ve spojení s podstatným snížením počtu významných soutěžitelů na trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům bude mít negativní dopad zejména na možnost nezávislých výrobců elektrické energie uplatnit své dodávky a možnost volby dodavatele elektrické energie ze strany oprávněných zákazníků.

REAS jsou v současné době jedinými odběrateli nezávislých výrobců, a na vstupu do jejich sítí tak existuje reálná hospodářská soutěž nezávislých výrobců.

Vzhledem k tomu, že REAS prokazatelně odebírají průměrně [...obchodní tajemství...]% elektrické energie od nezávislých výrobců a obchodníků, dojde spojením, z důvodu pravděpodobné snahy ČEZ o maximální uplatnění jím vyrobené elektrické energie, k omezení možnosti nezávislých výrobců uplatnit u REAS svoji elektřinu. Možnost nezávislých výrobců uplatnit svoji elektrickou energii pak bude dále klesat v souvislosti s postupným zprovoznováním jaderné elektrárny Temelín, které způsobí ještě výraznější převis nabídky elektrické energie nad její tuzemskou poptávkou, než je tomu v současné době.

Tím, že JME a PRE, jakožto po spojení nezávislé REAS, jsou procentuálně nejvíce závislé na dodávkách elektrické energie od ČEZ (cca [...obchodní tajemství...]%), a tím, že společnost JČE je nejmenší REAS z hlediska vlastních nákupů elektrické energie, klesá podstatně možnost nezávislých výrobců prodat svoji elektrickou energii REAS.

Dále je třeba konstatovat, že pro největší oprávněné zákazníky, kteří jsou definováni dle energetického zákona od roku 2002, jsou potenciálními a zároveň rozhodujícími dodavateli elektrické energie pouze REAS a ČEZ.

Integrací šesti z devíti významných subjektů na straně nabídky elektrické energie pro oprávněné zákazníky dojde k podstatnému kvalitativnímu i kvantitativnímu snížení možnosti výběru těchto oprávněných zákazníků pokud jde o jejich dodavatele elektrické energie. Tento negativní dopad je umocněn skutečností, že, vycházející z aktuálního stavu na trhu, který se

---

¹ Např. rozsudek Evropského soudního dvora ve věci *Hoffmann-La Roche* z 13.2.1979 nebo rozsudek Evropského soudního dvora ve věci *United Brands* z 14.2.1978.

v nejbližší době, jak vyplynulo ze šetření Úřadu, významným způsobem nezmění, tržní podíl spojením vzniklého subjektu na trhu dodávek oprávněným zákazníkům by zřejmě činil cca 65 % a zbylý tržní podíl by byl rozdělen mezi menší subjekty. Navíc nelze vyloučit, že vzhledem k nově vznikající vertikální struktuře spojením vzniklého subjektu nebude výsledný tržní podíl ještě vyšší. Rovněž odstup tržního podílu spojením vzniklého subjektu od tržního podílu nejbližšího konkurenta na trhu dodávek elektrické energie pro oprávněné zákazníky by tak byl významný. Vytváří se tak struktura, která bude bránit efektivní hospodářské soutěži.

Odprodejem jedné z REAS bude vytvořen předpoklad pro uchování většího počtu významných konkurentů na trhu obchodování s elektrickou energií, a tím bude zachována i možnost širšího výběru dodavatelů pro současné a v nejbližší době oprávněné zákazníky, jejichž počet se bude postupně rozšiřovat, a rovněž bude vytvořen předpoklad pro uchování existence nezávislých výrobců elektřiny, kteří budou představovat konkurenty v dalších krocích postupného otevírání trhu. Toto opatření by mohlo přispět k postupnému vyrovnání tržních podílů vertikálně integrovaného subjektu na trhu dodávek elektrické energie pro oprávněné zákazníky, na straně jedné, a ostatních soutěžitelů, na straně druhé. V konečném důsledku podmínka odprodeje jedné REAS povede k oslabení dominantního postavení vertikálně integrovaného subjektu v důsledku konkurenčních tlaků ze strany většího počtu významných a již historicky zavedených soutěžitelů.

Společnost ČEZ je v souladu s výrokem tohoto rozhodnutí povinna do jednoho roku převést veškeré jí vlastněné akcie jedné z regionálních elektroenergetických akciových společností, nad níž bude mít po spojení kontrolu. Tento majoritní akciový podíl musí být převeden na třetí subjekt, který bude právně a fakticky zcela nezávislý na společnosti ČEZ a nebude s touto společností jakkoliv propojen, který má předpoklady k udržení a rozvoji příslušné regionální elektroenergetické akciové společnosti. Nabyvatel musí mít předpoklady stát se reálným konkurentem spojením vzniklého subjektu na trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům.

Převod majoritního podílu v jedné z regionálních distribučních společností kontrolovaných po spojení společností ČEZ v každém jednotlivém případě vyžaduje souhlas Úřadu. Došlo-li by však následkem převodu uvedených akcií ke spojení soutěžitelů podle zákona, pak v případě splnění obrátových kritérií uvedených v ustanovení § 13 zákona by takové spojení podléhalo povolení ze strany Úřadu. Případné povolení spojení pak v sobě zahrnuje i souhlas Úřadu podle tohoto rozhodnutí.

Při úvahách o relevanci uložení podmínek spočívajících v odprodeji blokačních minoritních podílů ve společnostech JME, JČE, PRE a ČEPS Úřad podpůrně přihlédl k rozhodovací praxi Evropské komise v obdobných případech (např. rozhodnutí *M.1628 – TotalFina/Elf*, *M.1980 Volvo/Renault V.I.*; ve stejném smyslu viz též článek 25 Oznámení Komise o nápravných opatřeních²).

7.4. Zhodnocení podmínek

Úřad považuje podmínky uložené ve výroku rozhodnutí za dostačující pro odstranění nebezpečí podstatného narušení hospodářské soutěže plynoucí z tohoto spojení. Při splnění těchto podmínek nebude struktura spojením vzniklého subjektu překážkou pro uchování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže v České republice, přičemž zároveň tato struktura umožní spojením vzniklému subjektu efektivně konkurovat silným zahraničním elektroenergetickým společnostem v rámci jednotného evropského elektroenergetického trhu. Tyto podmínky jsou z pohledu Úřadu považovány za minimální opatření k zabezpečení

---

² Oznámení o nápravných opatřeních přijatelných podle Nařízení Rady (EHS) 4064/89 a podle Nařízení Komise (ES) 447/98, OJ C 68/3 z 2.3.2001

konečného cíle hospodářské soutěže, kterým je vysoká kvalita poskytovaných služeb a zboží, širší nabídka a nízká cena pro konečné spotřebitele.

8. Vyjádření účastníka řízení

Účastník řízení v návrhu na zahájení řízení a poté opakovaně navrhl vydat rozhodnutí, že nabytí majoritních akciových podílů v SČE, SME, STE, VČE a ZČE ze strany ČEZ nejsou spojeními soutěžitelů ve smyslu zákona, která by podléhala povolení ze strany Úřadu, popř. rozhodnutí o tom, že se tato spojení povolují, a to vzhledem ke skutečnosti, že tato spojení nepovedou k podstatnému narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu. Šetření provedená Úřadem prokázala, že předmětné transakce jsou spojeními soutěžitelů ve smyslu § 12 zákona a že by vedla k podstatnému narušení hospodářské soutěže.

Účastník řízení využil svého práva a několikrát se v průběhu správního řízení vyjadřoval k podkladu rozhodnutí, či k Úřadem zjištěným skutečnostem. V první řadě poukázal na zákonnou úpravu podnikání v elektroenergetickém sektoru, tj. zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), v platném znění, který mj. konstruuje způsoby obrany proti možným negativním účinkům pro tento sektor typických tendencí ke koncentraci jednotlivých subjektů. Základním znakem tohoto zákona je dle účastníka řízení regulace, kterou se rozumí usměrňování podnikání v energetických odvětvích za účelem nahrazení některých účinků hospodářské soutěže a vytváření předpokladů pro její vznik a fungování, ochrany zájmů spotřebitelů i držitelů licencí a zajištění spolehlivých dodávek. Přitom účastník řízení poukazuje na nezastupitelnou roli ERÚ. Podle účastníka řízení soutěžitelé, kteří Úřadu předložili své námitky výše uvedené skutečnosti ve svých vyjádřeních opomíjejí. V této souvislosti účastník řízení poukázal na to, že vztah Úřadem předvolaných a vyslechnutých svědků k projednávané věci není neutrální. V této souvislosti účastník řízení požádal, aby k zjevné zaujatosti vyslechnutých svědků Úřad přihlédl při svém rozhodnutí s ohledem k zásadě volného hodnocení důkazů dle § 34 odst. 5 správního řádu. Dále Úřad podle účastníka řízení nevyslechl žádného zástupce účastníků trhu s elektřinou, kteří se k navrhovanému spojení vyjádřili neutrálně nebo pozitivně.

K tomu Úřad uvádí, v souladu s § 34 odst. 1 správního řádu předvolal ty svědky, jejichž výsledky dle jeho názoru přispěly ke zjištění skutkového stavu věci, což platí obecně i pro použití dalších důkazních prostředků. Úřad při svém rozhodování postupuje v souladu se všemi zásadami správního řízení, to znamená, i v souladu se zmíněnou zásadou volného hodnocení důkazů, přičemž je povinen zhodnotit všechny provedené důkazy, a to jak jednotlivě, tak i ve vzájemné souvislosti

Pokud jde o výběr svědků, účastník řízení v průběhu celého správního řízení tuto skutečnost nenamítl. Současně Úřad upozorňuje na fakt, že v průběhu správního řízení účastník Úřadu nenavrhl vyslechnutí žádných jiných svědků, než kteří byli předvoláni Úřadem, na což má v souladu s ustanovením § 33 odst. 1 správního řádu plné právo.

Na ústním jednání ze dne 3.12.2002, o projednání případných závazků podmiňujících povolení spojení ve smyslu § 17 odst. 3 zákona, **účastník řízení uvedl, že není ochoten přijmout jakékoli závazky.** Za hlavní důvody tohoto postoje označil skutečnost, že nebylo žádným způsobem prokázáno možné narušení hospodářské soutěže v důsledku spojení, které vyhovuje zcela veškerým podmínkám evropské legislativy, a fakt, že nemůže přijímat závazky nad rámec rozhodnutí vlády ČR o navržené restrukturalizaci elektroenergetiky. Rovněž účastník poukázal na nemožnost přijetí závazků představenstvem společnosti bez souhlasu valné hromady.

Závěrem ústního jednání účastník řízení vyjádřil svoji domněnku, že uvedené spojení by mělo být posuzováno nejen v kontextu České republiky, ale i prioritně z hlediska podílů na trhu sousedních zemí. K tomu Úřad uvádí, že jím provedená šetření neprokázala, že by soutěž na věcně relevantních trzích výroby a dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům probíhala na širší úrovni než na úrovni národního trhu.

Účastník řízení opakovaně vyjádřil svoji ochotu jednat o případných podmínkách, které by mu Úřad v rozhodnutí ve věci uložil, což by podle jeho názoru přispělo k předvídatelnosti správního rozhodnutí. Účastník řízení vyjádřil názor, že za jistých okolností by si dovedl představit, že by Úřad stanovil podmínku spočívající v tom, zákazu zvýšení jeho podílu na základním kapitálu JME, JČE a PRE; zákazu blokování rozhodnutí valné hromady JME, JČE a PRE o záměrech, které budou mít zjevně konkurenční charakter vůči účastníku řízení; a právním oddělení dodávky, resp. obchodu, a distribuce u jím ovládaných REAS. Rovněž účastník řízení uvedl, že je pro něj představitelné uložení podmínky odprodat jeho podíl v ČEPS ve výši 30,99 % tak, aby mu zůstala minoritní účast nepatrně převyšující 3 %, zaručující mu práva minoritních akcionářů.

Pokud jde o předvídatelnost rozhodnutí, Úřad uvádí, že účastník řízení byl s jednotlivými problematickými okruhy předmětného spojení a důvody podstatného narušení hospodářské soutěže průběžně seznamován, například v dopise Úřadu o pokračování v řízení ze dne 21.8.2002, nejpozději však v rámci ústního jednání které se konalo dne 3.12.2002. Dále Úřad uvádí, že předmětem jednání s účastníkem řízení bývá znění případných závazků k nimž by se účastník řízení zavázal, a které na základě tohoto jednání Úřad případně převezme do rozhodnutí ve věci, a to s ohledem na jejich schopnost odstranit nebezpečí pro hospodářskou soutěž identifikovaná v průběhu správního řízení. Možnost přijetí takových závazků z jeho strany však účastník řízení opakovaně odmítl.

Pokud jde o vyjádření účastníka řízení ke studii analýza Invicta Bohemica a k její aktuálnosti a relevantnosti ve vztahu k předmětu správního řízení, Úřad uvádí, že údaje obsažené v této studii posuzoval v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů. Pokud jde o údaje čerpané z výše uvedené studie pro účely tohoto rozhodnutí, Úřad použil především číselných informací, které lze většinou ověřit i u dalších (veřejných) zdrojů, jako jsou publikace Českého statistického úřadu, výroční zprávy spojujících se soutěžitelů apod.

9. Právní posouzení

Podstatou posuzovaného spojení soutěžitelů je nabytí kontroly nad společnostmi STE, VČE, SČE, ZČE a SME ze strany společnosti ČEZ, ke kterému dochází na základě Smlouvy o koupi akcií mezi Fondem národního majetku České republiky, jako prodávajícím, a ČEZ, a.s., jako kupujícím, uzavřené dne 28.6.2002, a smlouvy o koupi akcií uzavřené mezi Českou konsolidační agenturou, jakožto prodávajícím, a společností ČEZ, jakožto kupujícím, ze dne 23.7.2002. V důsledku těchto smluv získá ČEZ v souladu s § 12 odst. 3 písm. a) možnost přímo kontrolovat výše uvedené společnosti, a vzhledem ke skutečnosti, že bylo splněno kritérium obratu uvedené v ustanovení § 13 zákona, podléhá toto spojení povolení ze strany Úřadu. Naopak, nabytí akciových podílů ve společnostech JME, JČE a PRE ze strany ČEZ nepodléhá povolení ze strany Úřadu, neboť ČEZ nezískává v důsledku nabytí těchto podílů možnost přímo nebo nepřímo kontrolovat podnik jiného soutěžitele.

Úřad v průběhu správního řízení zkoumal, zda spojení bude mít za následek podstatné narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu. Na základě analýzy relevantních trhů a pravděpodobných dopadů spojení na ně Úřad zjistil, že uskutečněním spojení by došlo ke vzniku dominantního postavení spojením vzniklého subjektu na relevantním trhu dodávek elektrické energie oprávněným zákazníkům, které by vedlo k podstatnému narušení hospodářské soutěže. Toto dominantní postavení na uvedeném relevantním trhu by bylo dáno

zejména vysokým tržním podílem spojením vzniklého subjektu ČEZ/5 REAS, vysokým stupněm jeho vertikální integrace, velkým odstupem tržních podílů ostatních soutěžitelů na trhu, velkou hospodářskou a finanční silou a jinými okolnostmi posuzovanými dle § 17 odst. 1 zákona.

Účastník řízení před zahájením správního řízení ani v jeho průběhu nepřijal jakékoliv závazky ve prospěch zachování účinné soutěže, jimiž by Úřad mohl svoje povolení spojení podmínit. Proto Úřad využil možnosti stanovené v § 17 odst. 3 věta první zákona a stanovil v rozhodnutí o povolení spojení podmínky a omezení ve prospěch zachování účinné soutěže tak, jak jsou uvedeny ve výroku rozhodnutí. Tyto podmínky a omezení představují soubor opatření, jejichž kumulativní aplikaci Úřad považuje za postačující k odstranění obav z podstatného narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu.

Z tohoto důvodu Úřad rozhodl o povolení navrhovaného spojení soutěžitelů v souladu s § 17 odst. 3 zákona tak, jak je uvedeno ve výroku a ve stanovené pětiměsíční lhůtě podle § 16 odst. 4 zákona vydává rozhodnutí, kterým posuzované spojení povoluje s podmínkami a omezeními ve prospěch zachování účinné soutěže.

Poučení o opravném prostředku

Ve smyslu ustanovení § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), v platném znění, lze proti tomuto rozhodnutí podat do 15 dnů od jeho doručení rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže – odboru fúzí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Ing. Vladimír Stankov, CSc.
vrchní ředitel

Rozhodnutí obdrží:
prof. JUDr. Miroslav Bělina, advokát
AK Kříž a Bělina
Dlouhá 13
110 00 Praha 1